

**Helsingin seurakuntayhtymä
Yhteinen kirkkovaltuusto**

Pöytäkirja 8/2023

Aika 26.10.2023 klo 18:00 - 21:57

Paikka Engel-sali, Seurakuntien talon 2. kerros, Kolmas linja 22 B, Helsinki

Käsitellyt asiat

§	Otsikko	Sivu
§ 78	Ilmoitusasiat	6
§ 79	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	7
§ 80	Pöytäkirjan tarkastajat	8
§ 81	Esityslistan hyväksyminen	9
§ 82	Lähetykselle ja Kirkon Ulkomaanavulle myönnettävien talousarviomäärärahojen jakoperusteet vuosille 2024-2027	10
§ 83	Kirkko Helsingissä -strategiaprosessi, tilannekatsaus ja päätöksenteko valtuustossa	20
§ 84	Helsingin tuomiokirkon julkisivujen huoltokorjauksen korjattavuus selvityksen, korjausperiaatteiden ja enimmäiskustannusarvion hyväksyminen sekä hankkeesta päättäminen	22
§ 85	Helsingin seurakuntayhtymän omistaman Metsola -nimisen tilan (49-456-1-132) myyminen	29
§ 86	Vantaa Lipstikka kaavoitettavan liiketontin maanvuokrasopimuksen hyväksyminen (toinen käsittely)	31
§ 87	Lehtisaaren ostoskeskuksen kilpailutuksen päivitetyn maanvuokrasopimuksen hyväksyminen	35

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
Läsnä	Vuori Wiking	puheenjohtaja	
	Perret Christoffer	varapuheenjohtaja	
	Ahonen Esa	jäsen	
	Asikanius Riitta	jäsen	
	Assmann Mervi	jäsen	
	Frisk Sanna	jäsen	
	Grünthal Lauri	jäsen	
	Halenius Outi	jäsen	
	Halla-aho Hilla	jäsen	
	Havunen Minna	jäsen	
	Heikkilä Marianne	jäsen	
	Heinänen Saara	jäsen	
	Hippi Juha-Pekka	jäsen	
	Huhta Susse	jäsen	
	Jalovaara Ville	jäsen	
	Jauhiainen Signe	jäsen	
	Jyväsjärvi Jussipekka	jäsen	
	Karulinna Karoliina	jäsen	
	Kautonen Saimi	jäsen	
	Ketonen Satu	jäsen	
	Kivistö Jenni	jäsen	
	Koskelainen Laura	jäsen	
	Kukkonen Suvi	jäsen	
	Kuoppala Saara	jäsen	
	Laaksonen Petri	jäsen	
	Laine Anna	jäsen	
	Lainela Ami	jäsen	
	Lampilahti Maarit	jäsen	
	Laturi Panu	jäsen	
	Lehmusvirta Sanna	jäsen	
	Lindholm Malin	jäsen	
	Lindholm Marja	jäsen	
	Manninen Katri	jäsen	
	Markula Valtteri	jäsen	
	Merikukka Salla	jäsen	
	Mäkelä Emma	jäsen	
	Nenonen Riikka	jäsen	
	Pajunen Niklas	jäsen	pöytäkirjantarkastaja
	Pakkanen Sanna	jäsen	
	Partanen Markku	jäsen	
	Pohjolainen Tiiu	jäsen	
	Pynnönen Heikki	jäsen	
	Raike-Ojanen Elina	jäsen	
	Raittinen Timo	jäsen	
	Ruottinen Jenni	jäsen	
	Salenius Jan-Anders	jäsen	
	Salomaa Pekka	jäsen	
	Salonen Ville	jäsen	
	Sandell Torsten	jäsen	
	Saurama Anna	jäsen	
	Seppälä Ilkka	jäsen	
	Sihvonen Juha-Pekka	jäsen	

Siimeslahti Sarlotta	jäsen	
Soininvaara Anna-Maria	jäsen	
Solastie Katariina	jäsen	
Strandén Juhani	jäsen	pöytäkirjantarkastaja
Suomalainen Nina	jäsen	
Suontakanen Tapio	jäsen	
Sällström Kalle	jäsen	
Tervo-Hiltula Peppi	jäsen	
Thurén Tiia	jäsen	
Timonen Tuomas	jäsen	
Tuominen Jukka	jäsen	
Tuovila Siiri	jäsen	
Valve Kaisa	jäsen	
Vuorinen Tuulikki	jäsen	
Wiikla Heidi	jäsen	
Rintamäki Juha	Viranhaltija	
Kajander Riitta	Viranhaltija	
Silander Juha	Viranhaltija	
Forsén Stefan	Viranhaltija	
Rasmus Osmo	Viranhaltija	
Holappa Kimmo	Viranhaltija	
Wickström Kirsi	Sihteeri	
Linde-Raittinen Anne	Tekninen sihteeri	
Yliruka Nora	tekninen sihteeri	
Nisula Joni	asiantuntija	
Ahva Toni	varajäsen	
Dufva Veli-Pekka	varajäsen	
Guseff Fredrik	varajäsen	
Harju Risto	varajäsen	
Hirsjärvi Ilmari	varajäsen	
Korhonen Sanna-Maija	varajäsen	
Laakkonen Miriikka	varajäsen	
Leipakka Laura	varajäsen	
Peltola Teijo	varajäsen	
Peltonen Erkka	varajäsen	
Pärssinen Mialeena	varajäsen	
Räikkönen Jarmo	varajäsen	
Salo Miina	varajäsen	
Sundman-Juselius Maria	varajäsen	
Ahokas Lari	varajäsen	
Murtovuori Jussi	varajäsen	

Poissa Airaksinen Karin
 Andersson Marjukka
 Anttila Maija
 Auvinen Petteri
 Castrén Maaret
 Dahlman Riikka
 Haili Mirka
 Harjunpää Johanna
 Harms-Aalto Martina
 Jordas Linda
 Juvonen Noora
 Karhumaa Anna
 Lamminperä Tarja
 Lehtipuu Otto
 Luhtanen Satu

Meri Otto
Moilanen Helena
Mäkimattila Sari
Oikkola Raija
Panigrahi-Herler Anne
Saxberg Mirita
Tiainen Elina
Voipio-Pulkki Liisa-Maria
Wass Hanna

Allekirjoitukset

Wiking Vuori
puheenjohtaja

Kirsi Wickström
sihteeri

Käsitellyt asiat

78 - 87

Pöytäkirjan tarkastus

Helsingissä 1.11.2023

Juhani Strandén
pöytäkirjantarkastaja

Niklas Pajunen
pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävilläpito

Pöytäkirja on nähtävillä seurakuntayhtymän kirjaamossa, Kolmas linja 22,
Helsinki ajalla 2.11.-4.12.2023 arkipäivisin klo 9-15.

Yhteinen kirkkovaltuusto § 78

26.10.2023

Ilmoitusasiat

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023 § 78

Päätösehdotus

Merkitään tiedoksi.

Valtuutettu Eija-Riitta Korhola, joka on edustanut Töölön seurakuntaa, on muuttanut seurakuntansa alueelta pois ja täten menettänyt vaalikelpoisuutensa. Hänen tilalleen valtuustokauden loppuun on kutsuttu varavaltuutettu Ilkka Seppälä.

Kirkkovaltuuston mielipideryhmien välisestä keskustelusta on laadittu yhteenveto, joka on valtuutettujen saatavissa kokousjärjestelmän tiedostot-osiosta.

Kirkkohallitus tekee parhaillaan kyselyä seurakuntien toiminnan uudistustarpeista. Kysely toimitetaan luottamushenkilöiden Teams-kanavalle ja uutiskirjeen välityksellä ja siihen tulee vastata tämän viikon loppuun mennessä.

Päätös

Merkittiin tiedoksi

Yhteinen kirkkovaltuusto § 79

26.10.2023

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023 § 79

Päätösehdotus

Todetaan kokous laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös

Kokouksessa oli paikalla kirkkovaltuuston 91 valtuutetusta 83 valtuutettua. Kokous todettiin laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Yhteinen kirkkovaltuusto § 80

26.10.2023

Pöytäkirjan tarkastajat

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023 § 80

Päätösehdotus

Valitaan kaksi pöytäkirjantarkastajaa.

Päätös

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Juhani Strandén ja Niklas Pajunen.

Yhteinen kirkkovaltuusto § 81

26.10.2023

Esityslistan hyväksyminen

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023 § 81

Päätösehdotus

Hyväksytään esityslista.

Päätös

Esityslistan käsittelyjärjestys hyväksyttiin.

Käsittelyn pohjaksi otettiin yhteisen kirkkoneuvoston ehdotukset esityslistan asioissa n:o 5-10.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 287	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 82	26.10.2023

Lähetykselle ja Kirkon Ulkomaanavulle myönnettävien talousarviomäärärahojen jakoperusteet vuosille 2024-2027

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023 § 82
488/02.00.01/2023

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää vahvistaa lähetystyölle ja Kirkon Ulkomaanavulle myönnettävien talousarviomäärärahojen jakoperusteet vuosille 2024-2027 seuraavasti:

- 1) Lähetysten ja kansainvälisen diakonian talousarviomäärärahan summan ollessaan suuruudeltaan 2.655.000 €,
- 2) kohdentamaton talousarvioavustus keskitetään Kirkon Ulkomaanavulle, Suomen Lähetysseuralle, Suomen Pipliaseuralle ja Medialähetys Sanansaattajille (Sansa),
- 3) määrärahan kokonaissummasta osoitetaan Kirkon Ulkomaanavulle 19 %, Suomen Lähetysseuralle 54 %, Suomen Pipliaseuralle 6 %, Medialähetys Sanansaattajille 4 % ja yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön kohdennettuihin avustuksiin 17 %,
- 4) yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön varattavan kohdennetun hanke- ja projektimäärärahan myöntämisessä painotetaan tuen vaikutusta kohdemaassa ja seurakuntien kanssa toteutettavaa yhteistyötä. Määrärahaa voidaan käyttää myös Suomessa tapahtuvaan toimintaan sekä Helsingin seurakuntien ja yhteistyökirkkojen väliseen yhteistoimintaan. Tuen myöntäminen edellyttää erillistä sopimusta Helsingin seurakuntayhtymän kanssa, jossa säädetään tuen käytöstä.

Käsittely

Yhteisen seurakuntatyön johtaja Stefan Forsén esitteli asiaa.

Käsittelyn aikana käytettiin 25 puheenvuoroa.

Käsittelyn aikana pidettiin kaksi 10 minuutin kokousta.

Käsittelyn aikana tehtiin seuraavat muutosesitykset:

1) Esa Ahonen teki seuraavan vastaesityksen:

Esitämme päätösehdotusta muutettavaksi ensimmäisen lauseen sekä kohtien 2-3 osalta seuraavasti (Esitämme siis kaksivuotiskautta 2024-25 nelivuotiskauden 2024-27 sijasta) : Yhteinen kirkkovaltuusto päättää vahvistaa lähetystyölle ja Kirkon Ulkomaanavulle myönnettävien talousarviomäärärahojen jakoperusteet vuosille 2024-2025 seuraavasti: 2) kohdentamatonta talousarvioavustusta myönnetään Kirkon Ulkomaanavulle ja kaikille kirkon lähetysjärjestöille, 3) määrärahan kokonaissummasta osoitetaan Kirkon Ulkomaanavulle 16,9 %, Suomen Lähetysseuralle 50,5 %, Suomen Pipliaseuralle 5,3 %, Medialähetys Sanansaattajille 3,8 %, Evankelinen lähetysyhdistys ELY:lle 0,6%, Lähetisyhdistys Kylväjälle 5,3%, Suomen Ev.lut. Kansanlähetykselle 3,2%, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys SLEY:lle 2,5%, Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland SLEF:ille 0,6% ja yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön kohdennettuihin avustuksiin 11,3 %, Perustelut ja koko esitys liitetaulukoiheen löytyy oheisesta liitteestä.

Vastaesitystä kannattivat mm. Jukka Tuominen, Kaisa Valve, Tiia Thurén sekä lukuisat muut valtuutetut.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 287	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 82	26.10.2023

2) Torsten Sandell esitti, että pohjaesitykseen lisätään seuraava 5) kohta:

5) Esitän, että uusi päätöskohta lisätään pohjaesitykseen: Yllä mainittujen talousarvioavustusten lisäksi yhteinen kirkkovaltuusto myöntää samana ajanjaksona 15 930 euron vuotuisen kohdentamattoman talousarvioavustuksen kirkkomme ainoalle ruotsinkieliselle lähetysjärjestölle, Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland rf:lle (SLEF).

Lisäystä kannattivat Heikki Pynnönen, Niklas Pajunen, Jan-Anders Salenius sekä lukuisat muut valtuutetut.

3) Torsten Sandell esitti, että pohjaesitykseen lisätään seuraava 6) kohta:

Esitän, että uusi päätöskohta 6) lisätään pohjaesitykseen: Yllä mainittujen talousarvioavustusten lisäksi yhteinen kirkkovaltuusto myöntää samana ajanjaksona 140 715 euron vuotuisen kohdentamattoman talousarvioavustuksen tavoittamattomien kansojen parissa työskentelevälle Lähetysyhdistys Kylväjälle.

Lisäystä kannattivat Juhani Strandén, Esa Ahonen, Jukka Tuominen sekä lukuisat muut valtuutetut.

4) Torsten Sandell esitti, että pohjaesitykseen lisätään seuraava 7) kohta:

Esitän, että uusi päätöskohta 7) lisätään pohjaesitykseen: Yllä mainittujen talousarvioavustusten lisäksi yhteinen kirkkovaltuusto myöntää samana ajanjaksona 15 930 euron vuotuisen kohdentamattoman talousarvioavustuksen Evankeliselle lähetysyhdistykselle (ELY), ja toivottaa tämän samalla tervetulleeksi kirkon lähetysjärjestöksi.

Lisäystä kannattivat Esa Ahonen, Jukka Tuominen, Juhani Strandén sekä lukuisat muut valtuutetut.

5) Tuulikki Vuorinen teki muutosehdotuksen kohtaan 4.

Esitän, että päätösehdotuksen kohta 4) muutetaan kuulumaan seuraavasti: yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön varattavan kohdennetun hanke- ja projektimäärärahan myöntämisessä painotetaan tuen vaikutusta kohdemaassa ja seurakuntien kanssa toteutettavaa yhteistyötä. Määrärahaa voidaan käyttää myös Suomessa tapahtuvaan toimintaan sekä Helsingin seurakuntien ja yhteistyökirkkojen väliseen yhteistoimintaan. Määrärahasta voidaan myöntää avustuksia myös sellaisille kansainvälisesti toimiville luterilaisille, ekumeenisille tai yhteiskristillisille järjestöille, joiden toiminta tukee suoraan tai välillisesti suomalaisten lähetysjärjestöjen toimintaa, vaikka ne eivät ole itse suoraan Suomen kirkon lähetysjärjestöjä. Tuen myöntäminen edellyttää erillistä sopimusta Helsingin seurakuntayhtymän kanssa, jossa säädetään tuen käytöstä.

Täydennysehdotusta kannattivat Markku Partanen, Kati Solastie, Ilkka Seppälä sekä lukuisat muut valtuutetut.

Puheenjohtaja päätti keskustelun.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelun aikana oli tehty yhteensä viisi kannatettua muutosesitystä.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 287	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 82	26.10.2023

Päätösesityksen 1) kohtaan ei tehty muutosesityksiä joten kohta 1) todettiin yksimielisesti hyväksytyksi.

Tämän jälkeen puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen:

Ensin äänestetään pohjaesityksen ja Esa Ahosen johtolausetta koskevan muutosesityksen välillä. Sen jälkeen äänestetään pohjaesityksen ja Ahosen kohtaa 2) koskevan muutosesityksen välillä, jonka jälkeen äänestetään pohjaesityksen ja Ahosen kohtaa 3) koskevan muutosesityksen välillä.

Sitten äänestetään pohjaesityksen ja Vuorisen 4) kohdan muutosehdotuksen välillä.

Tämän jälkeen äänestetään Sandellin lisäysehdoista 5-7, tässä järjestyksessä.

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestys 1: Ne jotka kannattavat pohjaesitystä äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat Ahosen johtolausetta koskevaa muutosehdotusta äänestävät Ei.

Puheenjohtaja ilmoitti äänestyksen tuloksen: jaa-ääniä 62, ei-ääniä 20. Ahosen muutosehdotus hylättiin.

Äänestys 2: Ne jotka kannattavat pohjaesitystä äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat Ahosen 2) kohtaa koskevaa muutosehdotusta äänestävät Ei.

Puheenjohtaja ilmoitti äänestyksen tuloksen: jaa-ääniä 64, ei-ääniä 18. Ahosen muutosehdotus hylättiin.

Äänestys 3: Ne jotka kannattavat pohjaesitystä äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat Ahosen 3) kohtaa koskevaa muutosehdotusta äänestävät Ei.

Puheenjohtaja ilmoitti äänestyksen tuloksen: jaa-ääniä 64, ei-ääniä 18. Ahosen muutosehdotus hylättiin.

Äänestys 4: Ne jotka kannattavat pohjaesitystä äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat Vuorisen 4) kohtaa koskevaa muutosehdotusta äänestävät Ei.

Puheenjohtaja ilmoitti äänestyksen tuloksen: jaa-ääniä 58, ei-ääniä 23, tyhjää 1. Vuorisen muutosehdotus hylättiin.

Äänestys 5: Ne jotka kannattavat pohjaesitystä ilman kohtaa 5) äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat Sandellin lisäystä uudeksi 5) kohdaksi äänestävät Ei.

Puheenjohtaja ilmoitti äänestyksen tuloksen: jaa-ääniä 62, ei-ääniä 20. Sandellin muutosehdotus hylättiin.

Äänestys 6: Ne jotka kannattavat pohjaesitystä ilman kohtaa 6) äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat Sandellin lisäystä uudeksi 6) kohdaksi äänestävät Ei.

Puheenjohtaja ilmoitti äänestyksen tuloksen: jaa-ääniä 64, ei-ääniä 18. Sandellin muutosehdotus hylättiin.

Äänestys 7: Ne jotka kannattavat pohjaesitystä ilman kohtaa 7) äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat Sandellin lisäystä uudeksi 7) kohdaksi äänestävät Ei.

Puheenjohtaja ilmoitti äänestyksen tuloksen: jaa-ääniä 63, ei-ääniä 19. Sandellin muutosehdotus hylättiin.

Päätös

Yhteinen kirkkovaltuusto päätti vahvistaa lähetystyölle ja Kirkon Ulkomaanavulle myönnettävien talousarviomäärärahojen jakoperusteet vuosille 2024-2027

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 287	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 82	26.10.2023

seuraavasti:

- 1) Lähetyksen ja kansainvälisen diakonian talousarviomäärärahan summan ollessaan suuruudeltaan 2.655.000 €,
- 2) kohdentamaton talousarvioavustus keskitetään Kirkon Ulkomaanavulle, Suomen Lähetysseuralle, Suomen Piipaseuralle ja Medialähetys Sanansaattajille (Sansa),
- 3) määrärahan kokonaissummasta osoitetaan Kirkon Ulkomaanavulle 19 %, Suomen Lähetysseuralle 54 %, Suomen Piipaseuralle 6 %, Medialähetys Sanansaattajille 4 % ja yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön kohdennettuihin avustuksiin 17 %,
- 4) yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön varattavan kohdennetun hanke- ja projektimäärärahan myöntämisessä painotetaan tuen vaikutusta kohdemaassa ja seurakuntien kanssa toteutettavaa yhteistyötä. Määrärahaa voidaan käyttää myös Suomessa tapahtuvaan toimintaan sekä Helsingin seurakuntien ja yhteistyökirkkojen väliseen yhteistoimintaan. Tuen myöntäminen edellyttää erillistä sopimusta Helsingin seurakuntayhtymän kanssa, jossa säädetään tuen käytöstä.

Seuraavat valtuutetut jättivät päätöksestä eriävän mielipiteen: Esa Ahonen, Hilla Halla-aho, Risto Harju, Niklas Pajunen, Markku Partanen, Christoffer Perret, Heikki Pynnönen, Torsten Sandell, Ilkka Seppälä, Juhani Strandén, Tiia Thurén, Jukka Tuominen ja Tuulikki Vuorinen.

Pöytäkirjaan liitettiin kirjallisesti jätetyt eriävät mielipiteet.

Yhteinen kirkkoneuvosto 12.10.2023 § 287

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että se vahvistaa lähetykselle ja Kirkon Ulkomaanavulle myönnettävien talousarviomäärärahojen jakoperusteet vuosille 2024-2027 seuraavasti:

- 1) Lähetyksen ja kansainvälisen diakonian talousarviomäärärahan summan ollessaan suuruudeltaan 2.655.000 €,
- 2) kohdentamaton talousarvioavustus keskitetään Kirkon Ulkomaanavulle, Suomen Lähetysseuralle, Suomen Piipaseuralle ja Medialähetys Sanansaattajille (Sansa),
- 3) määrärahan kokonaissummasta osoitetaan Kirkon Ulkomaanavulle 19 %, Suomen Lähetysseuralle 54 %, Suomen Piipaseuralle 6 %, Medialähetys Sanansaattajille 4 % ja yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön kohdennettuihin avustuksiin 17 %,
- 4) yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön varattavan kohdennetun hanke- ja projektimäärärahan myöntämisessä painotetaan tuen vaikutusta kohdemaassa ja seurakuntien kanssa toteutettavaa yhteistyötä. Määrärahaa voidaan käyttää myös Suomessa tapahtuvaan toimintaan sekä Helsingin seurakuntien ja yhteistyökirkkojen väliseen yhteistoimintaan. Tuen myöntäminen edellyttää erillistä sopimusta Helsingin seurakuntayhtymän kanssa, jossa säädetään tuen käytöstä.

Käsittely

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 287	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 82	26.10.2023

Jukka Pakarinen poistui esteellisenä (Hallintolaki 28 § 1 mom 5-kohta).

Riitta Asikanius toimi puheenjohtajana asian käsittelyn ajan.

Stefan Forsén selosti asiaa.

Esa Ahonen jätti seuraavan muutosesityksen:

”Esitämme YKN:n päätösesitystä muutettavaksi seuraavasti:

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että se vahvistaa lähetystyölle ja Kirkon Ulkomaanavulle myönnettävien talousarviomäärärahojen jakoperusteet vuosille 2024-2025 seuraavasti:

2) kohdentamatonta talousarvioavustusta myönnetään Kirkon Ulkomaanavulle ja kaikille kirkon lähetysjärjestöille,

3) määrärahan kokonaissummasta osoitetaan Kirkon Ulkomaanavulle 16,9 %, Suomen Lähetysseuralle 50,5 %, Suomen Piipaseuralle 5,3 %, Medialähetys Sanansaattajille 3,8 %, Evankelinen lähetysyhdistys ELY:lle 0,6%, Lähetysyhdistys Kylväjälle 5,3%, Suomen Ev.lut. Kansanlähetykselle 3,2%, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys SLEY:lle 2,5%, Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland SLEF:ille 0,6% ja yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön kohdennettuihin avustuksiin 11,3 %, (Esitämme siis kaksivuotiskautta 2024-25 nelivuotiskauden sijasta). Perustelut ja koko esitys liitetaulukoiheen löytyy oheisesta liitteestä.”

Jukka Tuominen kannatti Esa Ahosen tekemää vastaesitystä.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne jotka kannattavat esittelijän pohjaehdotusta, äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat Ahosen muutosesitystä, äänestävät Ei.

Pohjaehdotuksen puolesta äänestivät Ahokas Lari, Asikanius Riitta, Assmann Mervi, Auvinen Petteri, Halme Lasse, Heikkilä Marianne, Lainela Ami, Lehtipuu Otto, Lindholm Marja, Raike-Ojanen Elina, Salenius Jan-Anders ja Sällström Kalle. Muutosesityksen puolesta äänestivät Ahonen Esa ja Tuominen Jukka.

Todettiin äänestystulos Jaa 12 ääntä, Ei 2 ääntä.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esa Ahonen ja Jukka Tuominen jättivät päätökseen eriävän mielipiteen.

Selostus

Talousarvioon varattavan määrärahan suuruus

Riemuvuodesta 2000 alkaen lähetykselle ja kansainväliselle diakonialle varattava määräraha on ollut kolme prosenttia kirkollisverosta. Määrärahan suuruus on laskettu kirkon jäsenten maksaman kirkollisveron ja valtiolta saadun yhteisöveron yhteissummasta.

Vuoden 2016 alusta yhteisövero poistui ja sen tilalle tuli valtion budjettiin sisällytettävä määräraha korvaukseksi väestökirjanpidon, hautaustoimen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten hoidosta. Tästä syystä lähetysten kolmen prosentin määräraha laskettiin niin, että se muodostettiin seurakuntien jäsenten maksamasta kirkollisverosta kyseisen vuoden talousarviossa.

Seurakuntayhtymän johtoryhmän linjauksen mukaan esitettiin, että lähetysten ja Kirkon Ulkomaanavun talousarviomäärärahan vuodelle 2020 säilytettäisiin siten että euromääräinen tuki olisi samansuuruinen kuin edellisessä talousarviossa, eli 2 920 000 €. Näin jatkettiin vuoteen 2023 asti. Vuonna 2022 yhteinen kirkkovaltuusto

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 287	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 82	26.10.2023

päättyi säästöohjelmasta, johon sisältyi säästövelvoitteita. Silloin supistettiin myös määrärahoja avustuksiin ja varauksia muuhun yhteiseen toimintaan, josta syystä avustussumma lähetykselle ja kansainväliselle diakoniale oli vuonna 2023 2 655 000 €. Vähennys oli 265.000 €, eli vähemmän kuin 13,28% säästövelvoite olisi edellyttänyt. Summa on nyt noin 3 % jäsenten maksamasta kirkollisverosta tällä vuodella. Ehdotetaan, että summa pysyisi samana myös ensi vuonna.

Kohdentamaton ja kohdennettu määräraha

Määrärahasta runsas kaksi kolmasosaa on jaettu järjestöille kohdentamattomana talousarvioavustuksena. Vajaa kolmannes määrärahasta on varattu yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön myönnettäväksi kohdennettuna erillisten anomusten perusteella projekteihin ja hankkeisiin. Näissä seurakuntien ja seurakuntayhtymän rooli tulee konkreettisesti näkyväksi ja seurakuntalaisille voidaan kertoa, mitä hyvää avustuksilla on saatu aikaiseksi. Lisäksi tämä antaa mahdollisuuden varautua avustamaan äkillisten katastrofien uhreiksi joutuneita.

Kohdennettujen avustusten myöntämisessä painotetaan tuen vaikutusta kohdemaassa ja seurakuntien kanssa toteutettavaa yhteistyötä. Määrärahaa voidaan käyttää myös Suomessa tapahtuvaan toimintaan sekä Helsingin seurakuntien ja yhteistyökirkkojen väliseen yhteistoimintaan.

Kirkon lähetysjärjestöt ja määrärahojen jako

Kirkon virallisia lähetysjärjestöjä ovat:

SLS Suomen Lähetysseura

SLEY Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys

SLEF Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland

SPS Suomen Piipiaseura

SEKL Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys

ELK Lähetisyhdistys Kylväjä

SANSA Medialähetys Sanansaattajat

sekä uutena tästä vuodesta

ELY Evankelinen lähetisyhdistys (Evankelinen lähetisyhdistys on vuonna 2008 Suomen Luterilaisesta Evankeliumiyhdistyksestä (SLEY) erkaantunut lähetysjärjestö.)

Vuoteen 2009 saakka Helsingin seurakuntayhtymä myönsi kohdentamatonta avustusta kaikille kirkon virallisille lähetysjärjestöille. Vuonna 2010 SLEY:n ja SLEF:n avustaminen lopetettiin. Pääasiallisena syynä avustamisen lopettamiselle oli se, että SLEY:n ja SLEF:n työntekijät eivät pääsääntöisesti toimineet yhteistyössä pappisvirassa olevien naisten kanssa.

Vuonna 2011 yhteinen kirkkovaltuusto päätti lisäksi lopettaa SEKL:n, ELK:n ja SANSA:n avustamisen vuoteen 2014 mennessä. Avustamisen epäämispäätökseen vaikutti syksyllä 2010 ja keväällä 2011 julkisuudessa käyty laaja keskustelu naispappeudesta sekä seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvistä näkökannoista.

Vuoden 2013 aikana lähetysjärjestöt ja Kirkon Ulkomaanapu allekirjoittivat kirkon kanssa ns. perussopimuksen viideksi vuodeksi. Sopimuksella määritellään periaatteet, joita sopijajärjestö noudattaa lähetystehtävän toteuttamisessa Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Sopimuksella ei puututa sopijajärjestön

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 287	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 82	26.10.2023

yksityisoikeudelliseen asemaan. Kirkko sitoutuu kohtelemaan kaikkia sopimuksen allekirjoittaneita lähetysjärjestöjä yhdenvertaisin perustein. Sopijajärjestö tunnustaa muiden perussopimuksen solmineiden aseman kirkon lähetysjärjestöinä ja sitoutuu yhteistyöhön näiden kanssa.

Sopijajärjestön velvollisuutena on noudattaa omassa toiminnassaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustusta ja päätöksiä sekä toteuttaa kirkon hyväksymää lähetysstrategiaa ja sen toimintaperiaatteita. Sopimus suosittaa avustusten myöntämistä kaikille kirkon lähetystyön perussopimuksen allekirjoittaneille lähetysjärjestöille, kuitenkin niin, että sopimustilanteen mahdollinen muuttuminen otetaan tarvittaessa huomioon.

Yhteisen kirkkovaltuuston iltakoulussa 23. huhtikuuta 2015 pidetyssä koeäänestyksessä valtuutettujen selvä enemmistö päätyi siihen, että kohdentamaton talousarvioavustus keskitetään niille järjestöille, jotka saivat avustusta vuonna 2015. Näitä ovat Kirkon Ulkomaanapu, Suomen Lähetysseura ja Suomen Pipliaseura. Myös määrärahan jako-osuudet nähtiin tarkoituksenmukaisiksi pitää ennallaan, jolloin määrärahan kokonaissummasta 20,72 % osoitettiin Kirkon Ulkomaanavulle, Suomen Lähetysseuralle 56,03 %, Suomen Pipliaseuralle 6,12 % ja yhteisen kirkkoneuvoston käyttöön kohdennettuihin avustuksiin 17,12 %.

Keskusteluissa, jotka edelsivät vuosien 2020 – 2023 päätöstä lähetysmäärärahoista, nostetiin esille, että oli syytä edelleen päättää koko nelivuotiskauden jakoperiaatteista, koska se antaa järjestöille parempia edellytyksiä suunnitella omaa toimintaansa. Samalla päätettiin selvittää, voisiko Medialähetys Sanansaattajat (SANS) kuulua niiden järjestöjen joukkoon, joille myönnetään kohdentamatonta avustusta. Tämä olikin yhteisen kirkkovaltuuston päätös.

Koska tilanne lähetysjärjestöissä on voinut muuttua siitä, kun ne edellisen kerran ilmoittivat linjansa ja vastasivat yhtymän lähettämään kyselyyn, annettiin järjestöille jälleen loppukesästä 2023 mahdollisuus muuttaa, korjata tai täsmentää vastauksiaan. Sen lisäksi, että oli mahdollista lähettää vastaus kirjallisesti kirjaamoon, annettiin myös mahdollisuus suullisesti tuoda esille järjestön kannanotot ja linjaukset. Kuulemistilaisuuteen 24.8.2023 osallistui Suomen Lähetysseura, Suomen Pipliaseura, Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys, Lähetysyhdistys Kylväjä, Medialähetys Sanansaattajat, sekä Evankelinen lähetysyhdistys. Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys ja Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland eivät osallistuneet kuulemistilaisuuteen eikä SLEF myöskään vastannut uuteen kyselyyn.

Järjestöjen vastausten perusteella ja käydyssä neuvottelussa kävi ilmi, että tilanne on suurin piirtein samanlainen kuin vuonna 2019.

Järjestöjen vastaukset käyvät ilmi liitteistä.

Helsingin hallinto-oikeuden ratkaisu valituksesta

Keskustelussa lähetykselle sekä Kirkon Ulkomaanavulle varatuista määrärahoista on usein viitattu siihen, että kirkkohallituksen päätöstä virallisista lähetysjärjestöistä tulisi noudattaa myös Helsingin seurakuntayhtymässä. On annettu ymmärtää, että yhteinen kirkkovaltuusto ei noudata lakia mikäli avustusta saavien ulkopuolelle rajataan joitakin järjestöjä riippuen siitä, miten nämä suhtautuva naispappeuteen ja seksuaalivähemmistöihin.

On syytä todeta, että kirkkohallitukselle ei ole annettu valtaa päättää yksittäisen seurakunnan tai seurakuntatalouden avustuspäätöksistä. Vaikka kirkkohallituksen

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 287	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 82	26.10.2023

ohjeistus on vahva suositus, joka varmasti otetaan huomioon seurakunnallisessa päätöksenteossa, se ei sido yhteisen kirkkovaltuuston päätöksiä. Tämän lisäksi on olemassa Helsingin hallinto-oikeuden ratkaisu valituksesta, joka on tehty Helsingin seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston 10.11.2011 § 17 päätöksestä. Valtuuston päätöksessä todetaan, että avustusta myönnetään niille kirkon virallisille lähetysjärjestöille, jotka sitoutuvat kirkon päätöksiin ja joiden katsotaan toimivan yhteisen kirkkoneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston linjaamien toimintaperiaatteiden mukaan. Päätöksessä on mainittu mitkä lähetysjärjestöt toimivat niiden mukaan, ja mitkä järjestöt kuuluvat ryhmään, jolta asteittain lakkautetaan tuki vuoteen 2014 mennessä. Valituksessa vaadittiin, että päätöksen osa ”joiden katsotaan toimivan yhteisen kirkkoneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston linjaamien toimintaperiaatteiden mukaan” tulisi poistaa sekä lisätä yksi järjestö avustusta saavien ryhmään. Valituksen perusteissa todettiin muunmuassa, että päätös on lainvastainen, koska se perustuu mielivaltaan, sattumanvaraisuuteen, ja että kirkkovaltuusto on ylittänyt harkintavaltansa rajat. Kirkkovaltuuston päätös on eräänlainen ohjelmajulistus, jonka antamiseen sillä ei ole toimivaltaa.

Päätöksessään hallinto-oikeus katsoo, että yhteisellä kirkkovaltuustolla on ollut toimivalta päättää lähetykselle ja Kirkon Ulkomaanavulle myönnettävien talousarviomäärärahojen jakoperusteista vuosille 2012 – 2014 ja määrärahan jaosta vuoden 2012 talousarviossa, siinä muodossa kun päätös on annettu. Yhteisen kirkkovaltuuston päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Yhteinen kirkkovaltuusto ei ole ylittänyt toimivaltaansa tai käyttänyt harkintavaltansa väärin eikä päätös ole muutoinkaan valituksessa esitetyillä perusteilla lainvastainen. Kirkollisvalitusta ei saa tehdä tarkoituksenmukaisuusperusteella.

Hallinto-oikeuden antama ratkaisu ilmenee liitteestä.

Koontia vuoden 2023 keskusteluista ja järjestöjen vastauksista

Tämän hetken tilanne on se, että avustusta tähän asti saaneet järjestöt ilmoittavat hyvin selkeästi, etteivät ne hyväksy eriarvoisuutta. Samat järjestöt edistivät tasa-arvoa omassa toiminnassaan ja nämä asiat vaikuttavat yhteistyökumppaneiden valintaan. Muiden järjestöjen kohdalla tilanne on se, että ELY ilmoittaa, että voi toimia yhteistyössä naispappien kanssa. ELY ei rekrytointitilanteessa kysy mitään, mikä liittyy seksuaaliseen suuntautumiseen tai yksityiselämään. ELYltä kysyttiin myös, hyväksyvätkö he julistusta, jossa painottuu perinteinen avioliittokäsitys ainoana mahdollisena tai jossa halutaan tulkita homoseksuaalisuus sairautena tai syntinä josta voi päästä irti. Vastaus oli, että tässä asiassa julistajalla tulee olla vapaus itse päättää, mutta järjestönä ELY edustaa perinteistä avioliittokäsitystä.

SEKL ilmoittaa, että järjestö pitäytyy perinteisessä virkakäsityksessä ja avioliittokäsityksessä.

ELK Kylvääjä ilmoittavat, että uuden strategian laatiminen on aloitettu. Siinä toivottavasti siirrytään siihen, että naispappit voidaan hyväksyä järjestön toiminnassa. Tällä hetkellä on voimassa vanha linjaus, jossa ainoastaan miehiä hyväksytään.

Kyselyssä pyydettiin myös vastauksia siihen, miten toiminnassa näkyvät ja toteutuvat tasa-arvo, demokratia ja ihmisoikeudet, lasten ja naisten aseman kohentaminen yhteiskunnassa sekä ympäristön kestävä kehitys.

Kyselyssä kysyttiin lisäksi miten jäsenistö muodostuu ja miten seurakunnat voivat vaikuttaa päätöksentekoon. On mielenkiintoista todeta, että ELY toimii siten, että järjestöllä on ainoastaan henkilöjäseniä (664) ja vuosikokous valitsee hallituksen.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 287	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 82	26.10.2023

SEKL on liittojärjestö, jossa piiriyhdistykset ovat jäseniä ja vuosikokous valitsee hallituksen. Seurakunnat voivat lähettää puhe- ja läsnäolo-oikeudella edustajia vuosikokoukseen jos ovat kannatusjäseniä.

KYLVÄJÄLLä on ainoastaan henkilöjäseniä.

PIPLIA-seurassa seurakunnat ovat jäseniä (voidaan hyväksyä myös henkilöjäseniä).

SLS:llä on ainoastaan seurakuntajäseniä. (joitakin henkilöjäseniä edellisten sääntöjen mukaan)

SANSAlla seurakunnat voivat olla jäseniä, mutta hyväksyvät myös henkilöjäseniä.

KUA on säätiö, johon Kirkkohallitus valitsee kaksi jäsentä.

Tästä voidaan vetää erilaisia johtopäätöksiä. Vaikuttaa siltä, että kun järjestö on demokraattisempi eli seurakunnilla on vahvempi asema, on suhtautuminen vähemmistöihin ja tasa-arvoon on erilainen verrattuna niihin järjestöihin, joilla on vain henkilöjäseniä.

Järjestöjen vastaukset sekä yhteenveto keskusteluista käy ilmi liitteistä.

Vaihtoehdot päätökseksi vuosille 2024-2027

Yhtymässä pyritään kasvavassa määrin tekemään sopimuksia eri yhteistyökumppanien kanssa, joissa säädetään myös läpinäkyvyydestä, toiminnan vaikuttavuuden todentamisesta, arvioinnista ja siitä, miten seurakuntayhtymän linjaukset ja arvot huomioidaan toiminnassa. Tässä vaiheessa on varmasti syytä tehdä vastaavanlaisia sopimuksia myös lähetysmäärärahojen kohdalla.

Määrärahan jakamista järjestöjen välillä on ohjannut erilaisia tekijöitä, kuten työntekijöiden määrä, seurakuntien vapaaehtoisten avustusten määrä sekä aikaisempi käytäntö. On selvää, että täysin oikeudenmukaista mallia määrärahojen jakamiseen ei löydy. Siksi tulisi noudattaa saman tyyppistä jakoa, jota tähänkin asti on sovellettu ajatellen järjestöjen mahdollisuuksia toimia.

Kun alla oleva vaihtoehto 1 on valikoitu, on kiinnitetty huomiota siihen, että ryhmän järjestöt ovat kaikilta osilta sitoutuneet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Myös heidän sopimusjärjestönsä edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, siltä osin kun järjestö itse voi tähän vaikuttaa. Käytännössä kyse on siitä, miten järjestö suhtautuu naispappeuteen sekä avioliittokäsitykseen (hyväksyykö samaa sukupuolta olevien avioliitto). Vaihtoehdot päätökseksi vuosille 2024 – 2027 ovat

1. Jatketaan samalla tavalla kuin edellisellä kaudella, eli jaetaan määrärahat Kirkon Ulkomaanavun, Suomen Lähetysseuran, Piipiaseuran sekä SANSAn välillä. Jako järjestöjen välillä olisi silloin

a. KUA 19 % = 500.000 €

b. SLS 54 % = 1.450.000 €

c. SPS 6 % = 150.000 €

d. SANSA 4 % = 105.000 €

e. YKN:n käyttöön ja kohdennettuihin avustuksiin 17 % = 450.000 €

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 287	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 82	26.10.2023

2. Myönnetään kaikille virallisille lähetysjärjestöille tukea, jolloin jako olisi (suhteutettu laskennallisesti Helsingin hiippakunnan vuoden 2018 vapaaehtoisten avustusten mukaan)

- a. KUA 27,14 % = 720 000 €
- b. SLS 30,85 % = 819 000 €
- c. SPS 10,20 % = 270 000 €
- d. Suomen Ev.lut. Kansanlähetys SEKL 3,14 % = 83 000 €
- e. Ev.lut. Lähetysyhdistys Kylväjä ELK 3,84 % = 102 000 €
- f. Medialähetys Sanansaattajat SANSA 4,82 % = 128 000 €
- g. Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys SLEY 2,10 % = 55 000 €
- h. Svenska Lutherska evangeliföreningen SLEF 0,57 % = 15 000 €
- i. ELY 0,34% = 8 994 €
- j. YKN: käyttöön ja kohdennettuihin avustuksiin 17 % = 450.000 €

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia

Lisätiedot

Stefan Forsén, stefan.forsen@evl.fi

Jakelu

Kirkon viralliset lähetysjärjestöt
Kirkon Ulkomaanapu

Liitteet

- 1 Evankelinen lähetysyhdistys ELY ry:n vastaukset Helsingin seurakuntayhtymän kyselyyn2024-2027
- 2 Medialähetys Sanansaattajien vastaukset Helsingin seurakuntayhtymän kysymyksiin
- 3 Suomen Ev.lut. Kansanlähetyksen vastaukset kyselyyn
- 4 Suomen Piipiaseuran vastaukset kyselyyn kirkkovaltuuston päätöksentekoa varten
- 5 Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen (SLEY) vastaukset kyselyyn kirkkovaltuuston päätöksentekoa varten
- 6 Suomen Lähetysseuran vastaukset Helsingin seurakuntayhtymälle FELM 2023 08 21
- 7 Kirkon Ulkomaanavun selvitys HSRKY
- 8 Kylväjä-Vastaukset-Helsingin-srky-kyselyyn-2023
- 9 Muistio Lähetysjärjestöt ja kv-diakonia vieraana 24.8.
- 10 Hallinto-oikeuden päätös lähetysmäärärahat
- 11 Eriävä mielipide
- 12 Äänestystiedot

Oheismateriaali

Eriävät mielipiteet YKV 26.10.2023

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 289	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 83	26.10.2023

Kirkko Helsingissä -strategiaprosessi, tilannekatsaus ja päätöksenteko valtuustossa

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023 § 83
392/00.01.02/2022

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää
1) merkitä tiedoksi Kirkko Helsingissä -strategian tilannekatsauksen
2) siirtää Kirkko Helsingissä -strategian päätöskäsittelyn 25.1.2024 yhteisen kirkkovaltuuston kokoukseen.

Käsittely

Seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki selosti asiaa.
Käsittelyn aikana käytettiin 1 puheenvuoro.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Yhteinen kirkkoneuvosto 12.10.2023 § 289

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää
1) osaltaan merkitä tiedoksi Kirkko Helsingissä -strategian tilannekatsauksen.

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle
2), että se merkitsee tiedoksi Kirkko Helsingissä -strategian tilannekatsauksen

3), että se siirtää Kirkko Helsingissä -strategian päätöskäsittelyn 25.1.2024 yhteisen kirkkovaltuuston kokoukseen.

Käsittely

Juha Rintamäki selosti asiaa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Kirkko Helsingissä -strategian valintojen päätöskäsittelyn siirtäminen tammikuun valtuuston kokoukseen

Uudesta Kirkko Helsingissä -strategiaprosessista päätettiin yhteisen kirkkovaltuuston 15.6.2023 kokouksessa. Tuolloin tavoitteeksi asetettiin päätöksenteko strategiasta joulukuun 2023 yhteisen kirkkovaltuuston kokouksessa.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 289	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 83	26.10.2023

14.12.2023 valtuuston kokoukseen on tulossa käsittelyyn useita suuria asiakokonaisuuksia. Toisaalta valtuuston 15.6.23 kokouksessa käytetyissä puheenvuoroissa nähtiin tärkeäksi, että strategian lopputulokset saadaan tiiviissä prosessissa, jossa kuitenkin aikataulu ei saa ohittaa laadun vaatimuksia. Kolmesta syystä esitetään strategian päätöskäsittelyn siirtämistä 25.1.24 kokoukseen:

1. Siirtämällä päätöskäsittelyä kuukaudella Kirkko Helsingissä -strategian valinnat voidaan tehdä valtuustossa mahdollisimman hyvän sellaisen valmistelun pohjalta, johon valtuusto voi itse ottaa osaa kokouksessaan,
2. Valtuuston keskustelu aiheesta ei jää muiden aiheiden alle 14.12. kokouksessa,
3. Siirtäminen mahdollistaa Tulevaisuuspäivän tulosten tarkemman työstön ennen päätöskäsittelyä.

Uusi aikataulu mahdollistaa edelleen Kirkko Helsingissä -strategian toteutusvaiheen aloittamisen vuoden 2024 alusta, sen käyttämisen vuoden 2025 toiminta- ja taloussuunnittelun pohjana sekä mm. strategian käsittelyn jo suunnitellussa 30.1.24 työntekijäpäivässä.

Kirkko Helsingissä -strategiaprosessin tilannekatsaus

Kirkko Helsingissä -strategia koskee Helsingin seurakuntayhtymää eli Helsingin seurakuntia ja yhteisiä palveluita. Strategiaa tehdään neljässä vaiheessa, joista ymmärrysvaihe on päättynyt elo–syyskuun vaihteessa, näkemysvaihe on parhaillaan menossa ja ollaan siirtymässä marrakuussa kohti valintavaihetta. Toteutusvaihe koittaa vuodesta 2024 lähtien. Strategiaprosessin etenemisen tilannekatsaus lokakuun 2023 tilanteessa on koottu liitteeseen.

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia.

Lisätiedot

Helsingin seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki juha.rintamaki@evl.fi
Kehittämistyön johtava asiantuntija Eeva Salonen eeva.salonen@evl.fi

Liitteet

13 Kirkko Helsingissä -strategian tilannekatsaus 102023

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 293	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 84	26.10.2023

Helsingin tuomiokirkon julkisivujen huoltokorjauksen korjattavuusselvityksen, korjausperiaatteiden ja enimmäiskustannusarvion hyväksyminen sekä hankkeesta päättäminen

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023 § 84
547/03.03.01/2023

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää

- 1) hyväksyä kiinteistöosaston laatiman julkisivujen huoltokorjaukseen liittyvän korjattavuusselvityksen korjausperiaatteineen,
- 2) hyväksyä hankkeen enimmäiskustannusarvioksi 5,90 milj. euroa (sis. alv.) hintatasossa 113,1/9.2023 Haahtela-indeksi 119/1.2023, josta vuodelle 2023 kohdistuu noin 0,1 miljoonaa euroa, vuodelle 2024 noin 2,70 miljoonaa euroa ja vuodelle 2025 noin 3,10 miljoonaa euroa,
- 3) oikeuttaa yhteisen kirkkoneuvoston valitsemaan huoltokorjauksen urakoitsijan ja käynnistämään Helsingin tuomiokirkon julkisivujen huoltokorjaustyöt, kun edellytykset rahoituksen ja lupien puolesta ovat kunnossa.

Käsittely

Käsittelyn aikana käytettiin 7 puheenvuoroa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Yhteinen kirkkoneuvosto 12.10.2023 § 293

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää, että yhteinen kirkkovaltuusto päättää

- 1) hyväksyä kiinteistöosaston laatiman julkisivujen huoltokorjaukseen liittyvän korjattavuusselvityksen korjausperiaatteineen,
- 2) hyväksyä hankkeen enimmäiskustannusarvioksi 5,90 milj. euroa (sis. alv.) hintatasossa 113,1/9.2023 Haahtela-indeksi 119/1.2023, josta vuodelle 2023 kohdistuu noin 0,1 miljoonaa euroa, vuodelle 2024 noin 2,70 miljoonaa euroa ja vuodelle 2025 noin 3,10 miljoonaa euroa,
- 3) oikeuttaa yhteisen kirkkoneuvoston valitsemaan huoltokorjauksen urakoitsijan ja käynnistämään Helsingin tuomiokirkon julkisivujen huoltokorjaustyöt, kun edellytykset rahoituksen ja lupien puolesta ovat kunnossa.

Käsittely

Juha Rintamäki ja Osmo Rasimus selostivat asiaa.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 293	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 84	26.10.2023

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus**Yleistä**

Vuonna 1852 valmistunut tuomiokirkko on Helsingin tärkeimpiä arkkitehtonisia maa-merkkejä, seurakunnallisen toiminnan keskuksia ja kaupungin symboli. Tuomiokirkko on koko valtakunnan tärkein pyhäkkö ja maan kuvatuimpia rakennuksia sekä yksi Helsingin eniten vierailuista turistikohteista. Tuomiokirkko on myös merkittävä osa 1820-1850-luvuilla rakennettua Helsingin empirekeskustaa. Kirkko edustaa uusklassista tyyliä ja on pohjapiirrokseltaan tasavartisen kreikkalaisen ristin muotoinen. Kirkko sijaitsee Helsingin kaupungin 1. kaupunginosassa (Kruununhaka) korttelin 29 tontilla 29. Osoite on Unioninkatu 29, 00100 Helsinki. Kirkkorakennus on Helsingin seurakuntayhtymän omistuksessa ja seurakuntayhtymällä on hallinta- ja käyttöoikeus Helsingin kaupungin omistamaan kirkkotonttiin.

Kirkko seisoo ylväästi Senaatintorin laidalla 70-luvulla käyttöön korjatun ja 50-vuotispäiviään viettäneen tiiliholvatun kellaritilan eli kryptan päällä. Tiilirunkoisen rapatun ja kalkkimaalatun korkealla paikalla seisovan kirkon pylväiköt, tornit ja koko julkisivut ovat alttiina koville säärasituksille. Julkisivuja, vesikattoja ja kipsikoristeita on jouduttu korjaamaan toistuvasti kirkon alkuajoista lähtien parin-kolmenkymmenen vuoden välein. Korjauksista huolimatta kirkon ulkoasu on säilynyt kaikki vuodet hyvin alkuperäisessä muodossaan.

Kirkon rakennus- ja korjaushistoriaa

Tuomiokirkon, Helsingin ensimmäisen kivikirkon, suunnittelu annettiin vuonna 1818 saksalaisen arkkitehti Carl Ludvig Engelin tehtäväksi. Kirkon rakennustyöt aloitettiin kuitenkin vasta vuonna 1830. Kymmenen vuotta myöhemmin Engelin kuolinvuonna 1840 kirkko oli niin valmis, että siellä voitiin samana vuonna pitää ensimmäinen tilaisuus. Rakennustöiden valvontaa jatkoi Engelin kuoleman jälkeen hänen apulaisensa E. B. Lohrmann, jonka johdolla kirkon ulkoasuun tehtiin vielä merkittäviä muutoksia ja kirkko vihittiin virallisesti käyttöönsä vasta 15. helmikuuta 1852. Kirkko nimettiin keisari Nikolai I:n ja Pyhän Nikolauksen mukaan Nikolainkirkoksi. Suomen itsenäistyttyä 1917 venäläiseksi koettu nimi vaihdettiin Suurkirkoksi, ja kun Helsingin hiippakunta perustettiin vuonna 1959, Suurkirkosta tuli Helsingin tuomiokirkko.

Kirkkorakennus on symmetrinen kaikista suunnista katsottuna ja siinä on neljä korinttilaisten pylväiden reunustamaa ristosakaraa, joiden keskellä kohoaa pyöreä, kupolikatteinen torni. Kirkkosali oli perinteiseen tapaan itä-länsisuuntainen alttarin sijoituessa auringonnousun suuntaan eli itäpäättyyn. Kirkkorakennusta on ylläpidetty ja huollettu säännöllisesti sen valmistumisesta lähtien, ja ajoittain on tehty suurempia korjauksia. Ensimmäisiä tehtiin jo, kun kirkkoa monien rakennus- ja muutosvaiheiden jälkeen oltiin vasta viimeistelemässä. Ulkovaippa ja varsinkin julkisivut sekä niiden rappaukset ja maalaukset sekä koristeet ovat olemassaolonsa aikana 2000-luvun alkuun mennessä olleet ainakin 15 suuremman tai pienemmän korjausvaiheen kohde. Korjaukset ovat olleet teknisten tarpeiden sanelemia. Samalla on kirkkorakennuksen kaupunkikuvassa niin näkyvää väriasua toistuvasti harkittu uudestaan tai ainakin se on uudelleen maalausten yhteydessä vivahteissaan muuntunut. Kirkko näyttää valkoiselta, mutta todellisuudessa se on maalattu nytkin kolmella eri vaaleanharmaan sävyllä.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 293	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 84	26.10.2023

Tärkeitä julkisivujen korjausvaiheita ovat olleet ainakin vuosi 1872, jolloin kirkko maalattiin kokonaan uudelleen ja värisävykin vaihtui sekä vuodet 1886, 1912, 1926 ja vuodet 1949-50.

Vuosien 1959-1963 korjaukset

Kun Suurkirkosta vuonna 1959 tuli Helsingin tuomiokirkko, ryhdyttiin suureen, koko kirkkoa ja terassipaviljonkeja käsittävään "Restauroitioon". Korjaustyö käsitti sekä sisätilat että rakennusten ulkovaipat kauttaaltaan. Silloin tehdyt ratkaisut ovat sittemmin vakiintuneet osaksi kirkon historiaa. Kirkon alempien vesikattojen pellitykset uusittiin kuparipelistä, samoin kaikki syöksytorvet. Huomattava osa ikkunoista kirkkosalin alemmassa kerroksessa ja terassipaviljongeissa uusittiin teräsrunkoisiksi. Kokonaisuutteen hyvin sopivat sirorakenteiset ikkunat ovat esimerkkeinä tuon korjausvaiheen tarkasta detaljityöstä.

Maalaustekniikka oli restaurointityön aikana murrosvaiheessa ja uudet alkydimaalit ja lateksit olivat valtaamassa alaa. Niiden paremmuuteen uskottiin myös tuomiokirkon rapattujen julkisivujen käsittelyssä, kun etsittiin aikaisempia käsittelytapoja kestävämpiä toteutustapoja. Usko osoittautui kuitenkin jo muutamassa vuodessa kohtalokkaaksi, kun maalipinnat alkoivat hilseillä ja irtoilla.

Vuosien 1976-1978 korjaukset

Vuonna 1978 valmistui julkisivujen seuraava perusteellinen korjaustyö. Korjaus oli tarpeellinen senkin vuoksi, että edellisessä laajassa korjauksessa toteutetut pintakäsittelyt olivat osoittautuneet epäonnistuneiksi. Rappauspintoja peittävien liian tiiviiden ja hengittämättömien maaliaineiden käytön seurauksena oli, että maalipinnat eivät ainoastaan irtoilleet, vaan niiden alla olevilla ja osittain alkuperäisilläkin rappausalueilla ilmeni huomattavia vaurioita. Ei vain maalipinnat, vaan myös rappauspinnat listoituksineen ja profiileineen sekä kipsikoristeet jouduttiin suurilta osilta uusimaan. Rappauspinnat käsiteltiin lopuksi taas kalkkimaalilla. Tuolloin vahvasti sementtipitoisilla laastilla tehdyt rappaukset ovat osoittautuneet ongelmallisiksi kalkkimaalauksen tarttumisen ja kiinni pysymisen kannalta.

Vuosien 1996-1998 korjaukset

Helsingin tuomiokirkon ulkopinnat korjattiin perusteellisesti kokokirkon suuren peruskorjauksen yhteydessä vuosina 1996-1998. Julkisivujen rappauksista suurin osa oli edellisen korjauksen jäljiltä säilynyt hyväkuntoisina ja ne vain puhdistettiin, mutta osa rappauksista jouduttiin uusimaan, varsinkin kulmatorneissa. Suuri osa pylväistä rapattiin kokonaan uudestaan. Kirkon pääkerroksen yläpuolella olevia, sivutornien väliin jääviä pystypintoja oli etelä ja länsisivulla aikoinaan pellitetty ja nyt pellitykset poistettiin ja vanhat rappauspinnat otettiin esiin, korjattiin ja maalattiin. Kaikki kipsiosat ja koristeet puhdistettiin ja maalattiin uudestaan pellavaöljymaalilla. Huonokuntoisia ja muotonsa menettäneitä yksityiskohtia vaihdettiin uusiin ja osa koristeista jouduttiin uusimaan kokonaan. Kirkon ulkosivujen 28 kipsistä valettua reliefiä korjattiin konservoiden. Kupolien kuparipellit uusittiin ja ristit sekä kulmatornien tähdet kullattiin lehtikullalla. Tässä remontissa toteutettiin myös kirkon 12 sinkistä valetun apostoliveistoksen perusteellinen korjaus.

2000-luvun korjaukset

Helsingin seurakuntayhtymä on 2000-luvulla tehnyt kirkon ulkovaipan huoltokorjauksia muutamien vuosien välein, niin sanottua jatkuvan ylläpidon filosofiaa noudattaen, aina vuoteen 2016 saakka, jonka jälkeen julkisivuja ei ole korjattu. Työtavat ja väriratkaisut ovat perustuneet 1990-luvun lopun perusteellisessa korjauksessa noudatettuihin menetelmiin ja ratkaisuihin.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 293	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 84	26.10.2023

Vuonna 2005 rappauspintoja ja reliefejä kunnostettiin ja maalattiin kirkkorakennuksen etelä- ja länsisivuilla.

Vuonna 2009 kunnostettiin päätorni ja kullattiin sen risti. Korjaus käsitti myös peltipintojen ja ikkunoiden maalauksia. Sivupaviljonkien varsinkin eteläsivuilla kuluneita maalipintoja korjattiin samassa yhteydessä.

Vuonna 2013 tehtiin kellotapulin itä- ja eteläjulkisivujen huoltomaalaus.

Vuonna 2014 tehtiin itäisen kappelin julkisivujen huoltomaalaus ja kirkon ovimaalauksia eteläsivulla.

Vuonna 2015 tehtiin kirkon julkisivujen huoltomaalauksia kirkon kaakkoissivulla.

Vuonna 2016 tehty kirkon julkisivujen huoltomaalaus kirkon lounaissivulla on tähän asti viimeinen huoltomaalaus.

Tarkemmin kirkon korjausvaiheista ja värityksistä on kerrottu liitteenä olevassa arkkitehtien laatimassa julkisivujen väritys- ja korjaushistoriaselvityksessä.

Korjaustarpeet ja korjaustavoitteet

Tuomiokirkon julkisivujen edellisestä laajemmasta, vuonna 1998 valmistuneesta, peruskorjauksesta tulee kuluneeksi 25 vuotta ja viimeisestä ”nurkan” huoltokorjauksestakin jo kahdeksan vuotta.

Vuonna 1998 tehdyn peruskorjauksen jälkeen valittiin sellainen linja, että julkisivuja ylläpidetään ns. jatkuvien huoltokorjausten periaatteella, ja sillä pyrittiin myöhentämään ja pidentämään isompia noin 50 vuoden välein tulevia peruskorjaussyklejä. Tätä periaatetta noudatettiin vajaan 20-vuoden ajan, mutta se johti siihen, että kirkon julkisivuilla oli jonkun vuoden välein kesän parhaimpaan turisticaikaan aina työmaa, telineet ja huputukset. Myös ”jatkuvien” työmaiden yleiskustannukset suunnitteluineen ja kilpailutuksineen nousivat suhteellisen korkeiksi verrattuna korjauslaajuuteen. Seurauksena on ollut myös se, että kirkko ei ole koskaan kokonaisuudessaan korjatun näköinen, vaan eri alueet ovat aina eri tasoisessa kunnossa ja nyt se alkaa näkymään jo häiritsevästi. Vuonna 2016 tehdyn viimeisimmän korjauksen jälkeen, johtuen resurssista, koronasta ja kustannussäästöistä, julkisivuja ei ole enää huoltokorjattu.

Nyt ollaan sen tosiasian edessä, että julkisivut vaativat laajemman koko kirkkoa käsittävän huoltokorjauksen, jos halutaan, että kirkon koristeet, maalaukset ja ikkunat eivät pääsee laajasti enää nykyistä heikompaan kuntoon. Julkisivujen nykyisestä kunnosta ja korjausvaihtoehdoista on kerrottu yleis- ja yksityiskohtaisin valokuvin tarkemmin liitteenä olevassa korjattavuusselvityksessä.

Julkisivumateriaaleista on tehty myös erillinen haitta-aineselvitys.

Korjaustavoitteet

Tuomiokirkon julkisivujen huoltokorjausten tavoitteena on niiden rakennusteknisen käyttöiän jatkaminen pitkälle tulevaisuuteen sekä niiden arkkitehtonisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen ylläpitäminen rakennusteknisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Nyt esitettävän julkisivujen huoltokorjauksen ajatuksena on kunnostaa kaikki julkisivut yksityiskohtineen kahdessa vaiheessa, peräkkäisinä vuosina, siten että seuraava laajempi kaikki rappaukset uusiva peruskorjaus tulisi eteen vasta noin 25 vuoden kuluttua. Näin saataisiin myös vielä kohtuudella pelastettua viimeksi vuonna 1998 peruskorjauksessa korjattujen kirkon pohjoispuolen julkisivut ja ne itä- ja länsijulkisivut sekä koristeetkin, joita ei ole korjattu kertaakaan viimeisen 25 vuoden aikana. Ajatuksena on, että näille julkisivuille ei tehtäisi tämän jälkeen mitään toimia seuraavaan 25 vuoteen. Arviona on, että jos halutaan kirkon ilmeen pysyvän siistinä, niin Senaatintorin puoleiset sääräsitetuimmat julkisivut jouduttaisiin huoltomaalaamaan vielä kertaalleen ennen tulevaa seuraavaa laajempaa peruskorjausta noin vuonna 2050.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 293	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 84	26.10.2023

Nyt esitettävien julkisivujen huoltokorjausten yhteydessä olisi tarkoitus tehdä rappausten paikkakorjauksia ja vaurioituneiden kipsikoristeiden korjausta sekä uusimista. Lisäksi kaikki julkisivut, koristeet, reliefit, puu- ja metalli-ikkunat, puuluukut, julkisivujen peltiverhoukset ja koristeelliset ulkovalaisinpylväät kunnostetaan ja maalataan. Vesikatoille, piha-alueille tai portaille ei ole tarkoitus tehdä merkittäviä korjaustoimia. Ensimmäistä kertaa kirkon historiassa isojen pylväiden valurautaverhotut alapääät on tarkoitus avata koeluonteisesti ja tehdä sen jälkeen tarvittavat johtopäätökset korjauksista. Kaikki julkisivut on tarkoitus korjata telineiltä suojahuputusten suojassa.

Korjaustyöt on tarkoitus jaksottaa kahdelle peräkkäiselle vuodelle/kesäkaudelle siten, että ensimmäiseksi korjataan pohjoispuolen julkisivut ja kirkon keskustorni ja sen jälkeen ns. Senaatintorin puoleiset julkisivut, kellotapuli ja itäinen kappeli. Työmaan aluejärjestelyt suojaukset, työmaatukikohdat, telineet ja suojahuputukset on mietittävä huolellisesti. Korjauskohteen ja hankkeen vaativuuden huomioiden kohteen suunnittelijoilta sekä urakoitsijoilta edellytetään laajaa kokemusta ja osaamista vastaavien suojeltujen vaativien kohteiden suunnittelusta ja toteutuksesta.

Tavoitteena on myös, että tuomiokirkkoseurakunnan sekä muiden käyttäjien toiminta kirkossa, kryptassa ja kappelissa sekä kellotapulissa voi jatkua koko korjaustyön ajan. Korjaustyön aiheuttamat haitat (ulkonäköhaitta, luonnonvalon väheneminen kirkon sisätiloissa, ajoittainen melu tai pöly) pyritään minimoimaan. Korjaustyön aikana turvataan kulkuyhteydet kirkon kaikkiin pääsisäänkäynteihin ja hätäpoistumisteihin.

Rakennussuojelutilanne, lausunnot ja luvat

Ennen vuotta 1917 rakennettuna kirkkona tuomiokirkko on suojeltu kirkkolain nojalla. Helsingin kaupungin rakennusvalvontavirastoon ja Museovirastoon on oltu yhteydessä heti hankkeen selvitystyön käynnistyessä. Huoltokorjausluonteinen työ ei vaadi lupia kummaltakaan viranomaiselta, jos mitään varsinaisia muutoksia julkisivuihin ei hankkeen yhteydessä tehdä. Hankkeen toteutussuunnitelmat esitellään vielä Museovirastolle ja heidät pidetään informoituna hankkeen etenemisestä ja korjaustavoista ja -materiaaleista koko projektin ajan. Kohteesta on tehty alussa fotogrammetriset kuvaukset, joista saatuihin kaavioihin ja kuviin dokumentoidaan suunnitelmat ja lopuksi tehdyt korjaukset.

Koska tehtävät huoltokorjaukset eivät ole oleellinen muutos kirkkoon, niin myöskään Kirkkohallituksen lausuntoa ei edellytetä.

Erillistä lapsivaikutusten arviointia ei ole hankkeesta teetetty, koska julkisivukorjauksella ei tule olemaan näihin asioihin vaikutusta tai muutosta. Työmaa pidetään hyvin aidattuna. Entiset sisätilat ja kulut tiloihin säilyvät ennallaan. Tuomiokirkkoseurakunnan seurakuntaneuvostolle on saatettu hanke tiedoksi kokouksessa 2.5.2023.

Toteutusmuoto ja maksuperusteet

Hankkeen toteutuksen urakkamuodoksi on tarkoitus valita kokonaisurakka, jossa urakkahinta muodostui suunnitelmien ja tilaajan antamien sidottujen määrien kokonaisuuden perusteella. Sidottuina määrinä annettuihin ja urakkahintaan sisältyvien työsuoritusten osalta urakkahintaa tarkistetaan urakkatarjouksessa annettujen yksikköhintojen ja lopullisten toteutuneiden määrien mukaisesti. Näin ollen lopullinen urakkahinta voi muuttua sidottujen määrien muuttuessa joko ylös tai alaspäin. Kokonaisuuden etuna on, että kaikki urakoitsijat laskevat samoilla tiedoilla ja määrillä, tarjoukset ovat hyvin vertailukelpoisia ja isoin riski kohteessa

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 293	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 84	26.10.2023

mahdollisesti paljastuvista yllätyksistä jää tilaajalle. Näin myös keskikokoisilla julkisivukorjauksiin keskittyvillä rakennusliikkeillä on paremmat mahdollisuudet osallistua urakkakilpailuun.

Urakka-asiakirjoihin on tarkoitus kirjoittaa päätoteuttajalle velvoitteita, joissa esimerkiksi hankkeen aliurakoitsijoita tärkeimpiin töihin voidaan valita vain yhdessä tilaajan kanssa ja näin yrittää saada parhaat tekijät työn toteutukseen. Urakka-asiakirjoissa huomioidaan Hiilineutraali kirkko 2030 -tavoitteet.

Hankekustannukset

Tuomiokirkon julkisivujen huoltokorjauksen luonnossuunnitelmiin pohjautuvien korjausten, A-Insinöörit Rakennuttaminen Oy:n laatima rakennusosapohjainen, kustannusarvio on 5,90 milj. euroa (sis. alv. 24 %), hintatasossa 113,1/9.2023 Haahtela-indeksi 119/1.2023. Tässä summassa on jo varauduttu kohtuudella mahdollisiin yllättäviin lisä- ja muutostöihin sekä muihin rakennuttajan kustannuksiin. Kustannusarvio ei sisällä mahdollisia rahoituskuluja tai korkoja.

Korjauksen suunnittelu ja toteutus ajoittuisivat kolmelle tilikaudelle. Korjaus on tarkoitus rahoittaa varaamalla talousarvion investointiosaan hankekohtaisesti sitova määräraha.

Hankekustannukset tarkentuvat vielä toteutussuunnittelun edetessä ja mahdollisten urakkatarjousten saamisen jälkeen urakoitsijan valinnasta myöhemmin tehtävässä esittelyssä. Vuoden 2023 talousarvion määrittelemättömien hankkeiden ta-tason rahoista tullaan käyttämään suunnitteluun ja hankkeen käynnistämiseen alle 0,1 milj. euroa. Vuoden 2024 talousarvion investointiosaan esitetään varattavaksi 2,70 milj. euron määräraha ja taloussuunnitelmavuodelle 2025 yhteensä vielä noin 3,10 milj. euron määräraha.

Aikataulu

Kiinteistöjohtaja on aikaisemmin vuonna 2023 päättänyt julkisivujen huoltokorjaushanketta palvelevien selvitysten tilaamisesta sekä suunnittelijoiden valinnoista hankkeelle, tähänastisten kustannusten ollessa n. 54.000 euroa (alv. 0 %).

Hankeen toteutussuunnittelu on käynnissä ja suunnitelmat valmistuvat urakkalaskentaa varten vielä lokakuun loppupuolella. Hankkeen edetessä urakoitsijan valintaan liittyvät urakkakyselyt, neuvottelut ja sopimusasiat ajoittuisivat loppuvuoteen 2023 ja alkutalveen 2024. Alustavien suunnitelmien mukaan varsinaiset korjaustyöt kohteessa voisivat alkaa jo helmi-maaliskuussa 2024. Työt on tarkoitus jakaa kahteen peräkkäiseen vaiheeseen telinetöiden jaksottamana ja koko korjaustyöhön on varattava tehokasta työaikaa noin 18 kuukautta. Työt valmistuisivat kokonaisuudessaan marraskuussa 2025.

Hankkeen riskit

Hankkeen kaikkia riskejä on yritetty kartoittaa ja huomioida tekemällä ennakkoon selvityksiä ja tutkimuksia julkisivujen ja koristeiden kunnosta sekä haitta-aineiden esiintymisestä. Tästä huolimatta korjaus- ja puhdistustöiden yhteydessä voi aina paljastua yllätyksiä, joihin yritetään varautua mahdollisimman hyvin lisä- ja muutostyövarauksella ja urakkamuodolla.

Tämän tyyppisen vaativan julkisivukorjauksen kustannus- ja aikatauluriskit aiheutuvat lähinnä siitä, että korjauslaajuudet (erityisesti koristeiden korjauslaajuus) on arvioitu nostolaitteesta käsin tehtyjen pistemäisten havaintojen pohjalta. Kattavasti korjauslaajuudet voidaan määritellä vasta rakennustelineiltä. Myös

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 293	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 84	26.10.2023

kirkkoa ympäröivien isojen pylväiden ja pilasterien alapäiden valurautaverhottuja suoja ei ole koskaan avattu ja selvitetty niiden sisällä olevien tiilirakenteiden kuntoa. Nyt niiden tilanne pitää varmistaa avaamalla jokunen suojuksen malliksi ja tekemällä sen jälkeen tarvittavat korjaustoimet. Tämä työ tullaan tekemään urakan sisällä lisätyönä ja siihen varaudutaan kohtuullisella lisätyövarauksella budjetissa. Korjaustyön laajeneminen ennalta arvioidusta voi aina nostaa kustannuksia ja venyttää aikataulua.

Korjaustyön henkilö- ja työturvallisuuteen liittyvät riskit ovat huomattavat. Ne johtuvat, korjauskohteen ja korjaustyössä tarvittavien rakennustelineiden epätavallisesta korkeudesta sekä kirkossa ja torin ympäristössä koko korjaustyön ajan jatkuvasta normaalista toiminnasta. Työ- ja telineturvallisuuteen ja sen jatkuvaan valvontaan kiinnitetään erityistä huomiota. Korjaustyö ja toiminta kirkossa sovitetaan yhteen siten, että riskitilanteet minimoidaan.

Korjaustyöstä aiheutuu myös paloturvallisuuteen liittyviä riskejä. Tulitöissä ja niiden jälkivalvonnassa noudatetaan erityistä varovaisuutta. Työmaan vartiointia tehostetaan ja asiantuntijaliikettä työmaalla ja telineillä yritetään estää liiketunnistimiin perustuvalla valvonnalla. Korjaustyöhön kuuluvat pintojen puhdistus- ja pesutyöt saattavat aiheuttaa vesivahinko- tai kosteusriskin. Sen välttämiseksi kiinnitetään huomiota asianmukaisiin työnaikaisiin suojauksiin ja suunnitteluun. Tällaisten isojen vaativien suojeltujen julkisivujen korjaushankkeiden markkinat pääkaupunkiseudulla ovat edelleen tilaajan kannalta haastavat ja pystyviä tekijöitä on suhteellisen vähän ja kaikilla hyvillä ja luotettavilla tekijöillä on yleisesti myös hyvin töitä. Tämä voi tarkoittaa kohoavia hintoja ja laskevaa kiinnostusta uusien töiden hankinnalle. Korjaustöiden suhdanteiden ”viilentyminen” uudisrakentamisen tavoin vuoden loppua kohti olisi tilaajien kannalta varsin toivottavaa. Laadun ja kustannusten kannalta oleellista on saadaanko korjaustyöhön kiinnitettyä pätevä pääurakoitsija ja erityisesti etevä erikoisalojen ammattilaisia aliuurakoitsijoiksi. Hankkeen kiinnostavuutta ja taitavien toteuttajien löytymistä pyritään edistämään urakkamuodon valinnalla siten, että suurimman osan hankkeen määräriskeistä kantaa tilaaja ja että tärkeimmät aliuurakoitsijat voidaan valita hankkeen aikana tilaajan ja pääurakoitsijan yhteistyönä.

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia.

Ympäristövaikutusten arviointi

Ympäristövaikutuksiin tullaan kiinnittämään huomiota urakka-asiakirjojen laadinnassa.

Lisätiedot

Kiinteistöjohtaja Osmo Rasimus
p. 09 2340 2700, osmo.rasimus@evl.fi

Liitteet

- 14 Liite 1 tuomiokirkon julkisivujen korjattavuusselvitys 2023
- 15 Liite 1b valokuvaliite tuomiokirkon julkisivujen korjattavuusselvitys 2023
- 16 Liite 2 Tuomiokirkon julkisivujen korjausten ja väriytyksen historiaa 19.9.2023

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 296	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 85	26.10.2023

Helsingin seurakuntayhtymän omistaman Metsola -nimisen tilan (49-456-1-132) myyminen

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023 § 85
364/03.01.01/2022

Esittelijä

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää

- 1) myydä Espoon Saarijärvellä sijaitsevan tilan 49-456-1-132 rakennuksineen [REDACTED] 132.102 euron velattomasta kauppahinnasta,
- 2) oikeuttaa kiinteistöjohtajan neuvottelemaan ja allekirjoittamaan kauppaa koskevan kauppakirjan ja tekemään siihen tarvittaessa vähäisiä muutoksia ja tarkistuksia.

Käsittely

Kiinteistöjohtaja Osmo Rasimus selosti asiaa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Yhteinen kirkkoneuvosto 12.10.2023 § 296

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että tämä päättää

- 1) myydä Espoon Saarijärvellä sijaitsevan tilan 49-456-1-132 rakennuksineen [REDACTED] 132.102 euron velattomasta kauppahinnasta,
- 2) oikeuttaa kiinteistöjohtajan neuvottelemaan ja allekirjoittamaan kauppaa koskevan kauppakirjan ja tekemään siihen tarvittaessa vähäisiä muutoksia ja tarkistuksia.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Helsingin seurakuntayhtymä omistaa Espoon Saarijärvellä sijaitsevan tilan kokonaispinta-alaltaan 1,0251 ha ja sillä sijaitsevat 2 talusrakennusta. Tontti rakennuksineen on siirtynyt Helsingin seurakuntayhtymän omistukseen kaupan kautta 18.1.1967. Tontilla sijaitsevat 2 talusrakennusta ovat toimineet 1970-luvulta lähtien partiolaisten leiritoiminnassa. Partiolaisten sopimus on päättynyt keväällä 2023.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 296	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 85	26.10.2023

Helsingin seurakuntayhtymällä ei ole kiinteistölle omaa käyttöä ja rakennukset sekä tontti on päätetty myydä. Yhteisen kirkkovaltuuston 02.03.2023 tekemä päätös § 29 Helsingin seurakuntayhtymän omistaman Ritvala -nimisen tilan (49-456-1-30) osittainen myyminen valtuuttaa kiinteistöjohtajan allekirjoittamaan kiinteistön kauppakirjan ja aloittamaan jäljelle jääneen tilan (49-456-1-30) osan myymisen (liitteen mukaisesti kartan numeroidut palstat 3,7,8). Samassa päätöksessä veloitetaan tilan myynnin tuottojen käytettävän kokonaisuudessaan Hiilineutraali kirkko 2030 hyväksi.

Tonttia ja rakennuksia koskeva myyntitoimeksianto tehtiin 4.7.2023 Helsingin seurakuntayhtymän puitesopimuskumppani Huoneistokeskus Oy:lle. Kiinteistövälittäjän arvio kokonaisuuden arvosta ja myyntihinnasta oli 130.000 euroa. Kiinteistönvälittäjän välityspalkkioksi sovittiin 1,5 % toteutuneesta myyntihinnasta lisättynä arvonlisäverolla 24 %.

Myyntiä ja markkinointia on hoidettu Huoneistokeskus Oy:n toimesta. Huoneisto ilmoitettiin myytäväksi 1.9.2023, ja myynti-ilmoitus julkaistiin Etuovi.com-sivustolla, Oikotie.fi-sivustolla sekä Huoneistokeskuksen omilla sivuilla. Kohteessa järjestettiin 5 esittelyä.

Tarjouksia saapui 9 kappaletta ja ne vaihtelivat 35.000 – 132.102 euron välillä. Korkeimman 132.102 euron hintaisen tarjouksen teki [REDACTED].

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia.

Ympäristövaikutusten arviointi

Tilan myynnin tuotot käytetään kokonaisuudessaan Hiilineutraali kirkko 2030 hyväksi.

Lisätiedot

Kiinteistöjohtaja Osmo Rasimus
p. 09 2340 2700, osmo.rasimus@evl.fi

Jakelu

Tarjouksen jättäneet

Liitteet

- 17 Ei-julkinen asiakirja
- 18 Kuviokartta Metsola
- 19 Pöytäkirjan ote 2.3.2023 §29

Yhteinen kirkkoneuvosto § 272 28.09.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto § 86 26.10.2023

Vantaa Lipstikka kaavoitettavan liiketontin maanvuokrasopimuksen hyväksyminen (toinen käsittely)

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023 § 86
455/03.02.00/2022

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää

1. vuokrata Lidl Suomi kommandiittiyhtiölle tulevan liikepaikkarakentamiseen soveltuvan tontin maanvuokrasopimus -luonnoksen ehtojen mukaisesti 50 vuoden ajalle;
2. valtuuttaa kiinteistöjohtajan viimeistelemään lopullisen maanvuokrasopimuksen liitteenä olevan maanvuokrasopimusluonnoksen pohjalta ja allekirjoittamaan sopimuksen Helsingin seurakuntayhtymän puolesta Lidl Suomi kommandiittiyhtiön kanssa;
3. todeta, että Lidl Suomi kommandiittiyhtiö maksaa tarjoamansa vuokraoikeusmaksun erät 2 ja 3 varaussopimuksessa sovitun aikataulun mukaisesti seurakuntayhtymien ilmoittamille tileille, Helsingin seurakuntayhtymän osuus on varausmaksuista on 35,89%;
4. todeta, että päätös edellyttää, että myös Vantaan seurakuntayhtymä tekee vastaavan päätöksen tontin vuokraamisesta.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätöshistoria

Yhteinen kirkkoneuvosto 28.09.2023 § 272

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että yhteinen kirkkovaltuusto päättää

1. vuokrata Lidl Suomi kommandiittiyhtiölle tulevan liikepaikkarakentamiseen soveltuvan tontin maanvuokrasopimus -luonnoksen ehtojen mukaisesti 50 vuoden ajalle;
2. valtuuttaa kiinteistöjohtajan viimeistelemään lopullisen maanvuokrasopimuksen liitteenä olevan maanvuokrasopimusluonnoksen pohjalta ja allekirjoittamaan sopimuksen Helsingin seurakuntayhtymän puolesta Lidl Suomi kommandiittiyhtiön kanssa;
3. todeta, että Lidl Suomi kommandiittiyhtiö maksaa tarjoamansa vuokraoikeusmaksun erät 2 ja 3 varaussopimuksessa sovitun aikataulun mukaisesti seurakuntayhtymien ilmoittamille tileille, Helsingin seurakuntayhtymän osuus on varausmaksuista on 35,89%;
4. todeta, että päätös edellyttää, että myös Vantaan seurakuntayhtymä tekee vastaavan päätöksen tontin vuokraamisesta.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Yhteinen kirkkovaltuusto 14.09.2023 § 73

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 272	28.09.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 86	26.10.2023

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että yhteinen kirkkovaltuusto päättää

1. vuokrata Lidl Suomi kommandiittiyhtiölle tulevan liikepaikkarakentamiseen soveltuvan tontin maanvuokrasopimus -luonnoksen ehtojen mukaisesti 50 vuoden ajalle;
2. valtuuttaa kiinteistöjohtajan viimeistelemään lopullisen maanvuokrasopimuksen liitteenä olevan maanvuokrasopimusluonnoksen pohjalta ja allekirjoittamaan sopimuksen Helsingin seurakuntayhtymän puolesta Lidl Suomi kommandiittiyhtiön kanssa;
3. todeta, että Lidl Suomi kommandiittiyhtiö maksaa tarjoamansa vuokraoikeusmaksun erät 2 ja 3 varaussopimuksessa sovitun aikataulun mukaisesti seurakuntayhtymien ilmoittamille tileille, Helsingin seurakuntayhtymän osuus on varausmaksuista on 35,89%;
4. todeta, että päätös edellyttää, että myös Vantaan seurakuntayhtymä tekee vastaavan päätöksen tontin vuokraamisesta.

Käsittely

Puheenjohtaja ilmoitti käyttävänsä puheenvuoron ja varapuheenjohtaja toimi puheenjohtajana tämän ajan. Valtuutettu Wiking Vuori esitti, että asia palautetaan uuteen valmisteluun, koska päätösmateriaalista puuttuu liitteitä.

Varapuheenjohtaja Christoffer Perret, valtuutetut Mirka Haili, Esa Ahonen sekä lukuisat muut valtuutetut kannattivat palautusesitystä.

Puheenjohtaja päätti keskustelun ja teki seuraavan äänestysesityksen:

Ne jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat palautusesitystä äänestävät Ei.

Puheenjohtaja ilmoitti äänestyksen tuloksen: ei-ääniä 80, jaa-ääniä 1, tyhjää 1.

Asia palautettiin uuteen valmisteluun.

Päätös

Yhteinen kirkkovaltuusto päätti palauttaa asian uuteen valmisteluun.

Päätöshistoria

Yhteinen kirkkoneuvosto 17.08.2023 § 222

Esittelijä

Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että yhteinen kirkkovaltuusto päättää

1. vuokrata Lidl Suomi kommandiittiyhtiölle tulevan liikepaikkarakentamiseen soveltuvan tontin maanvuokrasopimus -luonnoksen ehtojen mukaisesti 50 vuoden ajalle;
2. valtuuttaa kiinteistöjohtajan viimeistelemään lopullisen maanvuokrasopimuksen liitteenä olevan maanvuokrasopimusluonnoksen pohjalta ja allekirjoittamaan sopimuksen Helsingin seurakuntayhtymän puolesta Lidl Suomi kommandiittiyhtiön kanssa;
3. todeta, että Lidl Suomi kommandiittiyhtiö maksaa tarjoamansa vuokraoikeusmaksun erät 2 ja 3 varaussopimuksessa sovitun aikataulun mukaisesti seurakuntayhtymien ilmoittamille tileille, Helsingin seurakuntayhtymän osuus on varausmaksuista on 35,89%;

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 272	28.09.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 86	26.10.2023

4. todeta, että päätös edellyttää, että myös Vantaan seurakuntayhtymä tekee vastaavan päätöksen tontin vuokraamisesta.

Käsittely

Esittelijä korjasi selostusosan tekstiin jääneen virheen. Selostusosan toiseksi viimeisestä kappaleesta poistettiin lause ”ja Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin vahvistuspäätös maanvuokraamisesta on saanut lainvoiman”.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Vantaan ja Helsingin seurakuntayhtymät ovat kaavoittaneet yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa Asolan kaupungin osaan asuntorakentamiseen soveltuvan Lipstikan alueen. Alueelle ollaan nyt kaavoittamassa liikepaikkarakentamiseen soveltuva tontti, jolle voidaan sijoittaa n. 2.500 k-m² päivittäistavarakauppa. Tuleva liikekiinteistön tontti on osa Rächalsin kiinteistöä (92-407-13-7). Kaavoitettavan tontin omistusosuus jakautuu siten, että Vantaan seurakuntayhtymä omistaa tulevasta tontista 64,11 % ja Helsingin seurakuntayhtymä omistaa 35,89 %.

Kyseisestä maa-alueesta järjestettiin vuokraoikeuksien kilpailutus 22.02.2021 - 08.04.2021. Vantaan seurakuntayhtymän yhteinen kirkkoneuvosto (12.5.2021 / § 73) ja Helsingin seurakuntayhtymän yhteinen kirkkoneuvosto (20.5.2021 / § 169) päättivät kokouksissaan, että Lidl Suomi Kommandiittiyhtiön kanssa laaditaan varaussopimus, jonka voimassaoloaikana kyseiselle maa-alueelle haetaan päivittäistavara-kaupan salliva asemakaavan muutos.

Varaussopimus on allekirjoitettu Lidl Suomi Kommandiittiyhtiön kanssa 30.6.2021 ja varausmaksusta seurakuntayhtymät ovat saaneet sopimuksen mukaisen 1. erän eli 10 %. Varausmaksun 2. erä (30 %) eräännyy maksettavaksi sen jälkeen, kun asemakaavan muutos on saanut lainvoiman. Varausmaksu 3. erä (60 %) eräännyy maksettavaksi sen jälkeen, kun liikerakentamishankkeelle on saatu lainvoimainen rakennuslupa.

Kaavoitus on edennyt Vantaan kaupungin kanssa maankäyttösopimuksen allekirjoittamiseen 28.4.2023. Vantaan kaupunki on vienyt kaavaehdotuksen kaupunginhallituksen kautta kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 22.5.2023. Sen jälkeen kaava on ollut vielä nähtävillä 30 päivää. Asemakaavan muutos on arviolta lainvoimainen kesä-heinäkuun vaihteessa.

Maanvuokrasopimus allekirjoitetaan sen jälkeen, kun Vantaan kaupungin asemakaavan muutos on saanut lainvoiman.

Jos vuokrasopimusta ei synny seurakuntayhtymien päätöksenteosta johtuvista syistä, seurakuntayhtymät palauttavat maksetun varausmaksun Lidl Suomi Kommandiittiyhtiölle.

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia.

Lisätiedot

Kiinteistöjohtaja Osmo Rasimus
p. 09 2340 2700, osmo.rasimus@evl.fi

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 272	28.09.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 86	26.10.2023

Liitteet

- 20 Liite 1 Vantaan ja Helsingin seurakuntayhtymän maanvuokrasopimus luonnos
- 21 Pöytäkirjanote YKN
- 22 Ei-julkinen asiakirja

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 292	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 87	26.10.2023

Lehtisaaren ostoskeskuksen kilpailutuksen päivitetyn maanvuokrasopimuksen hyväksyminen

Yhteinen kirkkovaltuusto 26.10.2023 § 87
531/03.01.01/2022

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää

1. vuokrata kiinteistöt 91-30-204-2 ja 91-30-204-3 Hausia Oy:lle/Hausia Oy:n perustamille asunto-osakeyhtiöille uuden maanvuokrasopimus -luonnoksen ehtojen mukaisesti 50 vuoden ajalle,
2. valtuuttaa kiinteistöjohtajan laatimaan ja viimeistelemään lopullisen maanvuokrasopimuksen liitteenä olevan neuvotellun maanvuokrasopimusluonnoksen pohjalta ja allekirjoittamaan sopimuksen Helsingin seurakuntayhtymän puolesta Hausia Oy:n tai Hausia Oy:n perustettavien asunto-osakeyhtiöiden kanssa,
3. todeta, että Hausia Oy maksaa tarjoamansa vuokraoikeusmaksun 2. erän varaussopimuksessa sovitun aikataulun mukaisesti seurakuntayhtymien ilmoittamille tileille, Helsingin seurakuntayhtymän osuus varausmaksuista on 35,89 %,
4. todeta, että päätös edellyttää, että myös Vantaan seurakuntayhtymä tekee vastaavan sisältöisen päätöksen tontin vuokraamisesta,
5. tarkistaa välittömästi tätä asiaa koskevan pöytäkirjan pykälän.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Yhteinen kirkkoneuvosto 12.10.2023 § 292

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että yhteinen kirkkovaltuusto päättää

1. vuokrata kiinteistöt 91-30-204-2 ja 91-30-204-3 Hausia Oy:lle/Hausia Oy:n perustamille asunto-osakeyhtiöille uuden maanvuokrasopimus -luonnoksen ehtojen mukaisesti 50 vuoden ajalle,
2. valtuuttaa kiinteistöjohtajan laatimaan ja viimeistelemään lopullisen maanvuokrasopimuksen liitteenä olevan neuvotellun maanvuokrasopimusluonnoksen pohjalta ja allekirjoittamaan sopimuksen Helsingin seurakuntayhtymän puolesta Hausia Oy:n tai Hausia Oy:n perustettavien asunto-osakeyhtiöiden kanssa,
3. todeta, että Hausia Oy maksaa tarjoamansa vuokraoikeusmaksun 2. erän varaussopimuksessa sovitun aikataulun mukaisesti seurakuntayhtymien ilmoittamille tileille, Helsingin seurakuntayhtymän osuus varausmaksuista on 35,89 %,

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 292	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 87	26.10.2023

4. todeta, että päätös edellyttää, että myös Vantaan seurakuntayhtymä tekee vastaavan sisältöisen päätöksen tontin vuokraamisesta,

5. tarkistaa välittömästi tätä asiaa koskevan pöytäkirjan pykälän.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Vantaan ja Helsingin seurakuntayhtymät omistavat Helsingin Lehtisaaren asemakaava-alueella 2 tonttia, joiden kiinteistötunnukset ovat 91-30-204-2 (tontti A) ja 91-30-204-3 (tontti B). Tontin A kaavamerkintä on AK eli se on asuinkerrostalojen korttelialue. Tontilla A on 5.000 k-m² rakennusoikeutta. Lisäksi A tontilla pitää käyttää 500 k-m² liike- ja myymälätiloihin. Tontin B kaavamerkintä on AR eli se on rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue. Tontilla B on 1.480 k-m² rakennusoikeutta. Tonttien omistusosuus jakautuu siten, että Vantaan seurakuntayhtymän osuus on 64,11 % ja Helsingin seurakuntayhtymän osuus 35,89 %.

Kyseisten tonttien vuokrausperiaatteet on hyväksytty Vantaan yhteisen kirkkovaltuuston kokouksessa 20.09.2022 (§ 41) ja Helsingin yhteisen kirkkovaltuuston kokouksessa 08.09.2022 (§72). Kirkkovaltuustot ovat vahvistaneet vuotuiseksi vuokratasoksi asuinrakentamisen rakennusoikeudelle 75,00 euroa/k-m² ja liikerakentamisen rakennusoikeudelle 20,00 euroa/k-m². Tontit on tarkoitus vuokrata pitkäaikaisella 50 vuoden maanvuokrasopimuksella.

Tonttien luovuttamisesta järjestettiin kaikille avoin vuokraoikeuskilpailu 01.11.2022-11.01.2023 välisenä aikana. Seurakuntayhtymien on tarkoitus vuokrata korttelin molemmat tontit pitkäaikaisella maanvuokrasopimuksella yhdelle toteuttajalle. Korttelin kilpailun voittajan tulee vastata myös vanhan ostoskeskuksen purusta purkuluvan edellyttämällä tavalla.

Vantaan seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto (28.3.2023 - 23 §) ja Helsingin seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto (02.03.2023 - 30 §) ovat päättäneet vuokrata Hausia Oy:lle edellä mainitut tontit 11.01.2023 päivätyn tarjouksen ja maanvuokrasopimusluonnoksen ehtojen mukaisesti 50 vuoden vuokra-ajaksi aloitusvuosivuokralla 496.000 euroa. Helsingin hiippakunnan tuomikapituli on vahvistanut edelliset kirkkovaltuustojen päätökset (17.05.2023 – 35 § ja 31 §) kokouksessaan.

Hausia Oy:n kanssa on neuvoteltu touko-kesäkuun 2023 aikana varaus- ja maanvuokrasopimuksen lopullisista ehdoista. Kummankin osapuolen tavoitteena oli, että varaussopimuksen liitteeksi saadaan mahdollisimman lopullinen maanvuokrasopimus(luonnos) ja vanhan ostoskeskusrakennuksen kauppakirja. Varaussopimus saatiin lopulta allekirjoitettua 12.06.2023.

Maanvuokrasopimusta jouduttiin muokkaamaan sopimusneuvotteluissa Hausia Oy:n kanssa jonkin verran, jotta pääsimme sopimukseen heidän kanssaan. Maanvuokrasopimus tuodaan nyt vielä uudelleen päätöksentekoon hyväksyttäväksi, koska neuvoteltu maanvuokrasopimusluonnos poikkeaa jonkin verran 09/2022 hyväksytyistä vuokrauksen periaatteista.

Sopimukseen tehdyt muutokset voidaan karkeasti jaotella kolmeen kategoriaan:

- I. Tontteihin liittyvät erityspiirteet
- II. Naapuritonttien maanvuokrasopimukset seurakuntayhtymien kanssa
- III. Sopimuksen selkeyttäminen ja osin tarkentaminen

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 292	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 87	26.10.2023

Ensimmäisen kategorian muutokset liittyvät siihen, että tonteilla sijaitsee vanha purettava ostoskeskus -rakennus. Tähän samaan kategoriaan liittyy myös se, että tonteilla on aikoinaan toiminut polttonesteiden jakeluasema. Kumpikin edellistä ovat meille poikkeustapauksia maanvuokrauksen normaalitilanteeseen.

Toisen kategorian muutokset liittyvät meidän v. 2020 tekemiin maanvuokrasopimukseen Lehtisaaren ostoskeskuksen naapuritonttien asunto-osakeyhtiöille Torni, Tiili ja Terassi. Hausia Oy:n perustelut maanvuokrasopimuksen muutoksille perustuivat pitkälti siihen, että pystyäkseen myymään tulevia asuntojaan, tietyt maanvuokrasopimuksen ehdot tulee olla samansisältöiset kuin naapuritonteilla.

Kolmannen kategorian muutokset liittyvät lähinnä maanvuokrasopimuksen selkeyttämiseen ja sellaisiin sopimuksen kohtiin, jotka jo maanvuokralaki määrittelee.

Tämän päätösesityksen liitteenä ovat alkuperäinen maanvuokrasopimusluonnos, jonka yhteiset kirkkovaltuustot ovat hyväksyneet ennen kilpailutusta ja Hausia Oy:n kanssa neuvotteluissa muokattu sopimusversio.

Seuraavassa on selvitetty oleellimmat muutokset verrattuna alkuperäiseen sopimukseen (sopimusnumerointi uudesta sopimuksesta):

2.5 – lisäys

Vuokra-alueella sijaitsee Vuokranantajien omistama rakennus, joka on vanha ostoskeskus ("Rakennus"). Vuokralainen purkaa rakennuksen kustannuksellaan ja tämän tarkoituksen toteuttamiseksi Vuokranantajat luovuttavat rakennuksen omistusoikeuden Vuokralaiselle erillisellä kauppakirjalla tämän Maanvuokrasopimuksen allekirjoituksen yhteydessä.

4.2 - lisäys

...Jos Rakennuksen purku viivästyy johtuen viranomaisen määräämistä ja purkulupaan perustuvista lisäselvityksistä ja tutkimuksista, Maanvuokraa ei peritä viivästymisen ajalta. Viivästyminen lasketaan purkusuunnitelman mukaisesta aikataulusta.

4.5 – poisto, muutos ja lisäys

-poistettu: vuokran tarkistus 40v kohdalla

-muutettu: rakennusoikeuden arvon määrittäminen suoritetaan Osapuolten yhteisesti valitsemien kahden riippumattoman asiantuntijan toimesta ja vuokran laskennan perusteeksi asetetaan näiden kahden asiantuntijan esittämien rakennusoikeuden arvojen keskiarvo

-lisätty: asiantuntijat valitaan markkinoilla tarkastushetkellä olevan viiden suurimman johtavan kiinteistöarviointiyhtiön joukosta.

8.1 - muutos

Kiinteistöillä on harjoitettu aiemmin huoltoasematoimintaa. Huoltoasematoiminnan päätyttyä pilaantuneet maa-ainekset on puhdistettu ja kiinteistöt on tuolloin todettu viranomaisen toimesta puhtaksi. Mikäli Vuokra-alueella ilmenee rakentamisen aikana pilaantuneita maa-aineksia ja tarvetta maaperän puhdistamiseen, Vuokralainen on velvollinen välittömästi ottamaan yhteyttä Vuokranantajiin. Vuokranantajat korvaavat Vuokralaiselle pilaantuneen maaperän puhdistamisesta aiheutuneet tavanomaisiin maarakennuskustannuksiin nähden ylimääräiset kustannukset, mikäli korvattavista toimenpiteistä on sovittu Vuokranantajien kanssa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä ja edellytyksellä, että puhdistaminen suoritetaan

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 292	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 87	26.10.2023

viranomaisen edellyttämään tasoon. Vuokralainen vastaa kustannuksista 35.000 euron (alv 0 %) määrään asti. Kyseisen määrän ylittävistä kustannuksista vastaa Vuokranantaja. Vuokranantaja ei vastaa viranomaisen edellyttämän tason ylittävästä puhdistuksesta. Selvyyden vuoksi todetaan, että alemman ohjearvon alittavista haitta-ainepitoisuuksista aiheutuvia toimenpiteitä tai kustannuksia ei pidetä tässä tarkoitettuna pilaantuneen maaperän puhdistamisena. Vuokranantajat eivät vastaa maaperän puhdistamisesta aiheutuvasta viivästymisestä, eikä viivästyksestä johtuvista vahingoista, haitoista eikä kustannuksista, joita Vuokralaisen hankkeelle saattaa aiheutua.

11.2 - muutos

Mikäli Vuokranantajat Vuokra-ajan päättyessä vuokraavat Vuokra-aluetta edelleen samaan käyttötarkoitukseen, on Vuokralaisella etuoikeus saada Vuokra-alue uudelleen vuokralle 20 vuoden jaksoissa kerrallaan olennaisilta osin tämän vuokrasopimuksen mukaisin ehdoin.

12.1 - muutos

Vuokranantajilla ei ole lunastusoikeutta eikä lunastusvelvollisuutta Vuokralaisen rakennuksiin.

13 - lisäys

13.1 Jos Vuokranantajat omasta aloitteestaan Vuokrakauden aikana tai sen päättyessä päättävät myydä vuokraoikeuden kohteena olevan tontin, Vuokranantajilla on velvollisuus tarjota tonttia myös Vuokralaisen ostettavaksi.

13.2 Etuosto-oikeus ei koske omistusoikeuden siirtoa Vuokranantajien välillä tai kirkkokonserniin kuuluville yhteisöille. 13.1. kohdassa todettu on voimassa myös suhteessa edellä mainittuihin siirronsaajiin siten, että tonttia on tarjottava Vuokralaisen ostettavaksi, jos siirronsaaja myy tonttia edelleen muulle kuin toiselle Vuokranantajalle tai kirkkokonserniin kuuluvalla yhteisöllä.

13.3 Kauppahinta on tontin käypä arvo / markkinahinta kaupantekohetkellä tai kauppahinta määräytyy kohdan 13.4 mukaisesti. Käyvän arvon tai markkinahinnan määrittely toteutetaan soveltuvin osin kohdasta 4.5 ilmeneviä toimintatapoja ja periaatteita noudattaen.

13.4 Tontista mahdollisesti järjestettävän tarjouskilpailun ehdoiltaan parhaan tarjouksen selvittyä, Vuokralaiselle on annettava mahdollisuus tulla samoilla ehdoilla alkuperäisen korkeimman tarjouksen tehneen tarjoajan sijaan. Todetaan, että mikäli Vuokranantaja päätyy myymään vuokra-alueen/ tontin kolmannelle, on Vuokranantaja velvollinen huolehtimaan siitä, että maanvuokrasopimuksen ehdot ja velvollisuudet siirtyvät uudelle omistajalle sellaisenaan.

14 - lisäys/muutos

14.1 Mikäli Osapuolet eivät pääse sopimukseen kohdan 11 mukaisesta uudelleenvuokruksesta tai Vuokralainen ei käytä kohdan 13 mukaista etuosto-oikeutta, on Vuokralainen velvollinen omalla kustannuksellaan poistamaan Vuokra-alueella olevat rakennukset sokkeleineen, laitteet ja laitokset sekä muun omaisuutensa Vuokra-ajan päättymiseen mennessä.

14.2 Mikäli Vuokralaisen omaisuutta ei ole poistettu Vuokra-ajan päättyessä, on Vuokranantajilla oikeus Vuokralaisen lukuun myydä ne julkisella pakkohuutokaupalla ja huolehtia Vuokra-alueen kuntoon saattamisesta.

Yhteinen kirkkoneuvosto	§ 292	12.10.2023
Yhteinen kirkkovaltuusto	§ 87	26.10.2023

Vuokranantajilla on oikeus käyttää omaisuuden myynnistä kertyvät varat edellä mainituista toimenpiteistä aiheutuvien kustannustensa ja muiden tähän Maanvuokrasopimukseen perustuvien saataviensa kattamiseen.

14.3 Jos Vuokra-alueen vuokraoikeus on kiinnitetty velasta, suoritetaan tässä kohdassa mainittu lunastus siten, että siitä välittömästi maksetaan saamamiehelle kiinnitetyn saamisen määrä korkoineen ja kuluineen etuoikeuden mukaan, minkä jälkeen ylijäämä tulee Vuokralaiselle.

22.6.1 - muutos

Jos Vuokralainen rikkoo tämän Maanvuokrasopimuksen ehtoja tai sen nojalla annettuja määräyksiä, eikä Vuokralainen korjaa toimintaansa Vuokranantajien edellyttämässä määräjassa, on Vuokralainen velvollinen maksamaan sopimussakkoa kuuden kuukauden vuokraa vastaavan määrän tai, mikäli aiheutunut vahinko ylittää tämän, korvaamaan Vuokranantajalle todellisen aiheutuneen vahingon määrän.

Kaikki Hausia Oy:n sopimukseen tehdyt muutokset löytyvät liitteenä olevasta sopimusvertailusta (poistetut/muutetut kohdat yliviivattuina ja lisätyt kohdat alleviivattuina). Liitteenä ovat edellisen lisäksi alkuperäinen vuokrauksen periaatteissa hyväksytty maanvuokrasopimusluonnos sekä uusi Hausian kanssa neuvotteluissa muokattu maanvuokrasopimusluonnos.

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia.

Ympäristövaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä ympäristövaikutusten arviointia.

Lisätiedot

Kiinteistöjohtaja Osmo Rasimus
p. 09 2340 2700, osmo.rasimus@evl.fi

Jakelu

Hausia Oy
Vantaan seurakuntayhtymä

Liitteet

- 23 Ei-julkinen asiakirja
- 24 Ei-julkinen asiakirja
- 25 Ei-julkinen asiakirja
- 26 Pöytäkirjan ote 2.3.2023 §30
- 27 Pöytäkirjanote Yhteinen kirkkovaltuusto 08.09.2022 § 72 Lehtisaaren ostoskeskuksen korttelin (30204) vuokrauksen periaatteet

Muutoksenhakuohje koskee pykälä: § 78, § 79, § 80, § 81, § 83**Muutoksenhakukielto****Valmistelua tai täytäntöönpanoa koskevat asiat**

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kirkkolain (652/2023) 12 luvun 4 §:n tai oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 2 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta, kirkollisvalitusta tai hallintovalitusta.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua (julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 146 §:n 2 momentin 1 kohta).

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 82, § 84, § 85, § 86, § 87**VALITUSOSOITUS****Kirkollisvalitus****Valitusoikeus ja valitusperusteet**

Kirkollisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen). Kirkollisvalituksen saa tehdä myös seurakuntayhtymän jäsenseurakunta ja sen jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen. Alistettavassa asiassa valituksen saa tehdä myös sillä perusteella, että päätös ei ole tarkoituksenmukainen.

Hankintaa koskevista päätöksistä ei kirkkolain (652/2023) 12 luvun 8 § 2 momentin nojalla saa tehdä kirkkolain mukaista oikaisuvaatimusta eikä kirkollisvalitusta, jos asia kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan. Asia kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan, jos hankinnan arvo ylittää julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, hankintalaki) 25 §:n mukaisen kynnyсарvon. Kansalliset kynnyсарvot ilman arvonlisäveroa laskettuna ovat:

- 60 000 € (tavarat ja palvelut sekä suunnittelukilpailut);
- 150 000 € (rakennusurakat);
- 400 000 € (hankintalain liitteen E 1–4 kohdassa tarkoitettut sosiaali- ja terveystalvet);
- 300 000 € (hankintalain liitteen E 5–15 kohdassa tarkoitettut muut erityiset talvet) ja
- 500 000 € (käyttöoikeussopimukset).

Valitusviranomainen ja valitusaika

Päätökseen voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valitusviranomaisen yhteystiedot:

Helsingin hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Sörnäistenkatu 1, 00580 Helsinki

Postiosoite: Sörnäistenkatu 1, 00580 Helsinki

Puhelin: 029 564 2000

Fax: 029 564 2079

Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.

Muutoksenhakuajan laskeminen

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin, tai saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- valittajan nimi ja yhteystiedot

- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää
- sähköpostiosoite, jos valitusviranomaisen päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimuksen perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä valitusviranomaiselle.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja. Jollei valitusviranomainen toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 5 luvun 32 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Valitusasiakirjojen toimittaminen

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusajassa päätöksessä mainitulle valitusviranomaiselle. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että sitä voidaan käsitellä.

Oikeudenkäyntimaksu

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu, jollei lain 5, 7, 8 tai 9 §:stä muuta johdu. Tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta annetun oikeusministeriön asetuksen (1383/2018) 1 §:n mukaan oikeudenkäyntimaksu hallinto-oikeudessa on 270 euroa.